

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Beleidsplan Waterbodems

2012 - 2016

Registratienummer
11.41019

Datum
13 maart 2012

Versie
Versie 1.0

Status
Definitief

Inhoudsopgave

1. Inleiding	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Doel en uitgangspunten beleidsplan	6
1.3 Rol van het hoogheemraadschap	7
1.4 Leeswijzer	7
2. Nut van waterbodembeheer	8
2.1 Garanderen van water aan- en -afvoer	8
2.2 Bijdragen aan waterkwaliteitsdoelen	9
3. Kader: wetten, regelgeving en beleid	10
3.1 Europees niveau	10
3.1.1 Europese Kader Richtlijn Water	10
3.2 Nationaal niveau	10
3.2.1 De Waterwet (Wtw)	10
3.2.2 Besluit Bodemkwaliteit (Bbk)	11
3.2.3 Flora en Faunawet (Ffw)	11
3.2.4 Besluit lozen buiten inrichtingen (Blbi)	12
3.2.5 Overige wet- en regelgeving	12
3.3 Provinciaal niveau	12
3.3.1 Provinciaal Waterplan	12
3.3.2 Scheepvaart	13
3.4 Intern beleid	13
3.4.1 Waterbeheersplan 2010 – 2015	13
3.4.2 Kadernotitie legger	14
3.4.3 Waterlopenbeheerplan	14
3.4.4 Overname onderhoud stedelijk water	14
4. Voorbereiding van waterbodemonderhoud	15
4.1 Inleiding	15
4.2 Baggercyclus	15
4.3 Waterbodemonderzoek	16

4.3.1	Aanpak van waterbodemonderzoek	16
4.3.2	NGE, archeologie en andere bodemvreemde materialen	17
4.4	Methoden en technieken waterbodemonderhoud	17
4.5	Onderhoudsplicht	18
5.	Afzet van baggerspecie	19
5.1	Inleiding	19
5.2	Verspreiden over aangrenzende percelen	21
5.2.1	Ontvangstplicht	21
5.2.2	Beleid verspreiden over aangrenzende percelen	22
5.2.3	Vergoedingsregeling	23
5.3	Toepassen van baggerspecie op het land	23
5.4	Toepassen van baggerspecie in oppervlaktewater	25
5.4.1	Verondiepen diepe plassen	25
5.5	Storten van baggerspecie in depot	26
6.	Speciale aandachtspunten	27
6.1	Baggeren in veenweiden	27
6.2	Asbesthoudende oeverbescherming	28
6.3	Inspectie en handhaving	28
6.4	Aansprakelijkheid voor schade	28
6.5	Samenwerking en communicatie	29
6.6	Duurzaamheid	29
7.	Verontreinigde waterbodems	31
7.1	Inleiding	31
7.2	Werkwijze bij verontreinigde waterbodems	31
7.2.1	Aanwijzingen voor verontreinigde waterbodems	31
7.2.2	Beoordelen effect verontreinigde waterbodems	31
7.2.3	Ingrijpen in verontreinigde waterbodems	32
7.3	Bevoegd gezag waterbodembeheer	32
7.3.1	Verantwoordelijkheden bij verontreinigde waterbodems	33
7.3.2	Waterwet: bijzondere bepalingen	33

8. Financiering van waterbodembeheer	35
8.1 De opgave in de planperiode en verder	35
8.2 Meerjarenraming waterbodembeheer	36
8.3 Baggervoorziening	36
8.4 Subsidies en medefinanciering	37
8.4.1 Subsidies	37
8.4.2 Medefinanciering	37
8.5 Risico's	38
9. Uitwerking van dit beleidsplan	39
Bijlagen	40

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Een van de kerndoelen van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (hierna *het hoogheemraadschap*) is het op orde houden van het watersysteem en dit onder dagelijkse omstandigheden doelmatig en integraal te beheren (*zie Waterbeheersplan 2010 – 2015, HHNK*). Een belangrijk onderdeel hiervan is het beheer van waterbodems, met als meest voorkomende activiteit het baggeren van watergangen.

In het waterbodembeheer is de laatste jaren veel veranderd in de wet- en regelgeving, de belangrijkste verandering is de inwerkingtreding van de *Waterwet* en het *Besluit Bodemkwaliteit*. Beide zijn van grote invloed op de uitvoering van het waterbodembeheer. Daarnaast is de planperiode van het huidige Beleidsplan bagger verstreken. Kortom: tijd voor een geactualiseerd beleidsplan.

Waterbodembeheer

Met de term waterbodembeheer wordt bedoeld; alles wat met het beheer van de waterbodem te maken heeft. Het gaat vooral om het baggeren van watergangen, maar ook over ingrepen in de waterbodem voor het bereiken van een goede gebiedskwaliteit (*zie 2.2*). Daarnaast slaat het ook op de (nieuwe) rol van het hoogheemraadschap als bevoegd gezag over het waterbodembeheer in zijn beheergebied.

1.2 Doel en uitgangspunten beleidsplan

Dit beleidsplan geeft inzicht in hoe het hoogheemraadschap in zijn beheergebied om wil gaan met waterbodembeheer. Het hoogheemraadschap is verantwoordelijk voor een goed functionerend watersysteem, waarvan de waterbodem deel uitmaakt.

Dit beleidsplan richt zich op iedereen die te maken heeft met waterbodembeheer in het beheergebied van het hoogheemraadschap. Daarnaast geeft dit plan richting aan de interne organisatie van het hoogheemraadschap voor het waterbodembeheer.

Dit beleidsplan beschrijft het strategisch beleid van het hoogheemraadschap voor het waterbodembeheer en is richtinggevend voor het opstellen van baggerprogramma's en operationeel beleid voor uitvoering van waterbodembeheer. De planperiode is 2012 tot en met 2016.

Uitgangspunten gehanteerd in dit beleidsplan zijn:

- Kostenbewustzijn en doelmatigheid; het waterbodembeheer moet gericht zijn op het bereiken van doelen en het voorzien in functies die gesteld zijn aan het watersysteem, tegen maatschappelijk acceptabele kosten (*zie H2*).
- Omgevingsbewustzijn; het waterbodembeheer wordt uitgevoerd in samenhang met de omgeving en met betrokken partijen.
- Het beleid sluit aan bij geldende (nieuwe) wet- en regelgeving.

1.3 Rol van het hoogheemraadschap

De Waterwet (zie verder 3.2.1) wijst het hoogheemraadschap aan als bevoegd gezag voor het waterbodembeheer. Het hoogheemraadschap stelt zich sturend op in het waterbodembeheer binnen het beheergebied. Het zet zich in voor waterbodembeheer welke bijdraagt aan het faciliteren van functies tegen maatschappelijk acceptabele kosten. De taken die bij deze rol horen zijn gericht op het in stand houden van het watersysteem. Dit in standhouden wordt vooral gedaan door periodiek watergangen te baggeren, maar ook ingrepen in de waterbodem die nodig zijn voor het bereiken van een goede gebiedskwaliteit (zie 2.2) horen hierbij. Dit beleidsplan geeft invulling aan de rol en taken van het hoogheemraadschap in het waterbodembeheer.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is het nut van waterbodembeheer beschreven; waarom is het nodig? In hoofdstuk 3 is het kader voor dit beleidsplan bestaande uit wet- en regelgeving en intern beleid uitgewerkt. In hoofdstuk 4 is het beleid beschreven wat speelt bij de voorbereiding van onderhoudswerk in het waterbodembeheer. In hoofdstuk 5 is beschreven hoe wordt omgegaan met de afzet van baggerspecie en alles wat daar bij komt kijken. In hoofdstuk 6 zijn een aantal aanverwante onderwerpen bij de uitvoering van waterbodembeheer behandeld, zoals baggeren in veenweidegebieden en duurzaamheid. Vervolgens is in hoofdstuk 7 apart stilgestaan bij het beleid ten aanzien van verontreinigde waterbodems, en specifiek ook bij de rol van het hoogheemraadschap als bevoegd gezag. In hoofdstuk 8 is de financiering van het waterbodembeheer uitgewerkt. En in hoofdstuk 9 is aangegeven welke vervolgstappen zijn voorzien na vaststelling van dit beleidsplan.

Het beleidsplan is zo opgezet dat in blauwe kaders de beleidsuitgangspunten zijn verzameld, in groene kaders is achtergrondinformatie weergegeven en de hoofdtekst geeft de onderbouwing bij de beleidsuitgangspunten weer.

2. Nut van waterbodembeheer

Waarom is waterbodembeheer nodig? Waterbodembeheer draagt direct bij aan instandhouding van het watersysteem. Het watersysteem kan daardoor goed functioneren en voldoen aan gestelde kwantitatieve en kwalitatieve doelen in het gebied. Hierbij kan worden gedacht aan het voorkomen van wateroverlast en waterschaarste, maar ook aan natuurontwikkeling of recreatiemogelijkheden.

Waterbodembeheer kan ook nodig zijn om verschillende gebruiksfuncties te faciliteren. De aanwezige functies in een gebied stellen daarmee eisen aan het watersysteem, naast de kwantitatieve en kwalitatieve watersysteemeisen. Dit komt allemaal samen in de beoogde gebiedskwaliteit die per deelgebied is (of wordt) vastgesteld. De verantwoordelijkheid voor het handhaven van verschillende gebruiksfuncties ligt soms bij het hoogheemraadschap en soms bij andere partijen zoals de provincie, gemeenten en recreatieschappen.

De volgende gebruiksfuncties worden onderscheiden:

- beroepsvaart;
- recreatievaart;
- zwemwater;
- water in natuurgebieden;
- agrarisch gebruik (beregening, veedrenking etc.);
- beroepsvisserij;
- sportvisserij.

Gebiedskwaliteit

De gebiedskwaliteit wordt vastgesteld per gebied (bijvoorbeeld per peilgebied of stelsel van watergangen). Het omvat de chemische kwaliteit van water en bodem, en de ecologische kwaliteit van het watersysteem. Ook de kwaliteitselementen in verband met de waterveiligheid en de gebruiksfuncties die het watersysteem vervult (bijvoorbeeld de inrichting van de oever, of de diepgang in verband met de scheepvaart) horen erbij.

Waterbodembeheer ten behoeve van deze gebruiksfuncties zal soms voortkomen uit minimaal benodigde afmetingen voor bijvoorbeeld de scheepvaart en soms uit kwaliteitsoverwegingen voor bijvoorbeeld natuurontwikkeling of zwemwater.

Ten behoeve van gebruiksfuncties en de gebiedskwaliteit draagt waterbodembeheer bij aan twee doelen van het watersysteem:

1. het garanderen van water aan- en -afvoer;
2. het bijdragen aan waterkwaliteitsdoelen van het gebied;

Op de volgende pagina is dit nader uitgewerkt.

2.1 Garanderen van water aan- en -afvoer

Voor het garanderen van water aan- en -afvoer is het belangrijk dat watergangen een voldoende ruim profiel hebben (dwarsdoorsnede). De afmeting van het profiel neemt af door de aanwas van

bagger op de waterbodem. De minimaal benodigde afmeting van het profiel is per watergang vastgelegd in de legger (zie ook 3.4.2). Om de water aan- en -afvoer te kunnen garanderen moet een watergang aan het leggerprofiel voldoen en op deze afmeting worden onderhouden.

2.2 Bijdragen aan waterkwaliteitsdoelen

Waterbodembeheer is een van de gereedschappen om waterkwaliteitsdoelen te bereiken. Waterkwaliteitsdoelen zijn enerzijds vastgelegd in het stroomgebiedbeheersplan (op basis van de Europese Kaderrichtlijn Water) en anderzijds volgen ze uit (de nog vast te stellen) gebiedskwaliteit per deelgebied (op basis van de Waterwet). Afhankelijk van het watertype zal waterbodembeheer in meer of mindere mate bijdragen aan het bereiken van een goede chemische en ecologische kwaliteit van het water en bijdragen aan een goede gebiedskwaliteit. Daarnaast kan bij het baggeren van watergangen de baggermethode en het baggertijdstip van invloed zijn op de waterkwaliteit (zie 4.4).

3. Kader: wetten, regelgeving en beleid

Dit beleidsplan staat niet op zich zelf. Voor een groot deel is het beleid van het hoogheemraadschap afhankelijk van het kader dat gesteld wordt door allerlei wet- en regelgeving op Europees, nationaal en provinciaal niveau. Daarnaast is er ander intern beleid waarin kaders zijn gesteld die van invloed zijn op het waterbodembeheer. Hieronder is relevante wet- en regelgeving en beleid beschreven.

3.1 Europees niveau

3.1.1 Europese Kader Richtlijn Water

Op Europees niveau is de belangrijkste regelgeving voor waterbodembeheer en het watersysteem de Kader Richtlijn Water (KRW). Deze richtlijn heeft als centrale doelstelling een 'goede toestand' van het watersysteem van alle Europese wateren. De KRW is vooral gericht op waterkwaliteit, ecologisch en chemisch. De goede toestand moet in 2027 zijn bereikt. Verder zijn er afspraken gemaakt voor het uitvoeren van maatregelen.

De waterbodem is binnen de KRW een integraal onderdeel van het watersysteem en tevens een potentiële bron van verontreiniging voor het water. Voor de uitvoering van de KRW is Europa in verschillende stroomgebieden ingedeeld. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier ligt in het stroomgebied Rijn-West. Voor het bereiken van waterkwaliteitsdoelen wordt door het hoogheemraadschap geen onderscheid gemaakt tussen KRW-waterlichamen en overige wateren.

3.2 Nationaal niveau

3.2.1 De Waterwet (Wtw)

Op 22 december 2009 is in Nederland de Waterwet in werking getreden. De Waterwet vervangt de volgende wetten:

- Wet op de waterhuishouding
- Wet verontreiniging oppervlaktewateren
- Wet verontreiniging zeewater
- Grondwaterwet
- Wet droogmakerijen en indijkingen
- Wet op de waterkering
- Wet beheer rijkswaterstaatswerken (de delen van deze wet die over water gaan)
- Waterstaatswet 1900 (het deel van deze wet dat over water gaat)

De Waterwet stelt integraal waterbeheer centraal op basis van de 'watersysteembenadering'. Deze benadering gaat uit van het geheel van relaties binnen watersystemen. Met de inwerkingtreding van de Waterwet is de regulering van het beheer van de waterbodem een integraal onderdeel geworden van het watersysteembeheer, net als in de KRW.

Waterbodembeheer is gericht op het verwezenlijken van de doelstellingen van het waterbeheer zoals genoemd in hoofdstuk 2 van de Waterwet: *'Het voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met de bescherming en de verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.'*

Een integrale benadering betekent dat handelingen in de waterbodem niet meer, zoals eerder gebeurde, op zichzelf worden beschouwd. In plaats daarvan worden deze handelingen gekoppeld aan de te behartigen of nog te behalen kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen in het betreffende gebied. Dit betekent een verandering ten opzichte van de oude aanpak. De bescherming van de milieuhygiënische kwaliteit van de waterbodem staat bij ingrepen in de waterbodem niet centraal, maar is een van de vele doelstellingen geworden.

De opgave voor waterbodembeheer is hiermee verschoven van een sectorale werkwijze naar een stroomgebiedbenadering die een verandering inhoudt voor de aanpak van verontreinigde waterbodems. Zo wordt een verontreiniging niet per geval beoordeeld op ernst en spoedeisendheid, maar in het bredere kader van het verbeteren van de gebiedskwaliteit (zie 2.2).

In de Waterwet is de ontvangstplicht voor baggerspecie geregeld in artikel 5.23. De Waterwet regelt ook dat een waterschap leggerprofielen moet vaststellen waarin de vereiste afmetingen van een watergang worden weergegeven.

3.2.2 Besluit Bodemkwaliteit (Bbk)

In 2008 is het Besluit Bodemkwaliteit in werking getreden. Een aantal voorgaande regelingen is hierin samengevoegd, waarvan het Bouwstoffenbesluit (Bsb) de belangrijkste was. Het Bbk heeft als doel een goed gebruik en goede bescherming van de bodem te vergemakkelijken. Het heeft tot doel de bodem beter te beschermen en meer ruimte te bieden voor nieuwe bouwprojecten, zoals woningen en wegen. Daarnaast geeft het besluit gemeenten, provincies en waterschappen meer verantwoordelijkheid om de bodem te beheren, waarbij duurzaamheid centraal staat. Het Bbk is nu het belangrijkste kader voor de toepassing en verspreiding van grond en baggerspecie. De oude klassenindeling van baggerspecie en grond is komen te vervallen, er is nu een andere indeling voor in de plaats gekomen. Het hoogheemraadschap is bevoegd gezag voor het Bbk voor de waterbodem, de gemeenten voor de landbodem. In hoofdstuk 5 wordt nader ingegaan op de regelgeving van het Bbk voor verspreiding en toepassen van baggerspecie.

3.2.3 Flora en Faunawet (Ffw)

Op 1 april 2002 is de Flora- en Faunawet van kracht geworden. Aanleiding tot de invoering van deze wet is de negatieve trend die te zien was in de biodiversiteit. Om de achteruitgang van de biodiversiteit te stoppen, beoogt de Flora- en faunawet de bescherming te regelen van een aantal bedreigde soorten planten en dieren in ons land. Als deze soorten voorkomen, gelden randvoorwaarden voor werkzaamheden en dient een ontheffing aangevraagd te worden. Als die soorten niet voorkomen, geldt ook hier het principe van 'zorgvuldig handelen'.

Voor waterschappen is door de Unie van Waterschappen in 2006 de 'Gedragscode Flora- en Faunawet voor waterschappen' opgesteld. Voor waterschappen die volgens deze goedgekeurde gedragscode werken komt de verplichting tot het aanvragen van ontheffingen in de meeste gevallen te vervallen.

Doel van de gedragscode is om op effectieve en efficiënte wijze invulling te geven aan de Flora- en Faunawet. In de gedragscode is beschreven voor welke activiteiten een vrijstelling (van ontheffingaanvragen) wordt verleend en aan welke voorwaarden hiervoor moet worden voldaan.

Het vrijstellingsbesluit geldt voor waterschappen vooral voor werkzaamheden in het kader van:

- Bestendig Beheer en Onderhoud;
- Ruimtelijke Ontwikkeling en Inrichting.

De gedragscode is door het hoogheemraadschap verder uitgewerkt in werkprotocollen.

Op dit moment ligt een wetsvoorstel voor aan de Tweede Kamer voor een Natuurwet. Hierdoor wordt de natuurwetgeving eenvoudiger. Het wetsvoorstel natuur bestrijkt de onderwerpen die nu worden geregeld in de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. Andere regimes die ook van belang zijn voor de natuur, zoals de ruimtelijke ordening, vallen hier buiten. Dat betekent bijvoorbeeld dat de bescherming van de ecologische hoofdstructuur, die via bestemmingsplannen wordt verwezenlijkt, buiten dit wetsvoorstel valt.

3.2.4 Besluit lozen buiten inrichtingen (Blbi)

Op 1 juli 2011 is het Besluit lozen buiten inrichtingen in werking getreden. Het besluit is gebaseerd op de Wet milieubeheer, de Waterwet en de Wet bodembescherming. Dit besluit bevat regels voor een groot aantal categorieën van lozingen die het gevolg zijn van activiteiten die plaatsvinden buiten inrichtingen in de zin van de Wet milieubeheer. Lozingen vanuit inrichtingen vallen onder het Activiteitenbesluit. In tegenstelling tot het Activiteitenbesluit stelt het Besluit lozen buiten inrichtingen slechts regels voor het lozen van afvalwater.

Voor het waterbodembeheer is het Blbi van belang omdat het algemene regels stelt voor het uitvoeren van baggerwerkzaamheden. Op grond van het Blbi moeten de werkzaamheden tenminste vier weken voor de aanvang worden gemeld. Tijdelijke opslag van baggerspecie, bijvoorbeeld in een weilanddepot leidt veelal tot een retourstroom van "afvalwater" naar het oppervlaktewater. Dit wordt gezien als een lozing buiten inrichting. Anderzijds is voor de aanleg van een baggerdepot met een meer permanent karakter het activiteitenbesluit van toepassing, het gaat hier om een inrichting. Het activiteitenbesluit is kort toegelicht in bijlage 1.

3.2.5 Overige wet- en regelgeving

Onderstaande lijst met wet- en regelgeving heeft ook een relatie met het waterbodembeheer. In bijlage 1 is een nadere uitwerking gegeven bij deze onderdelen.

- Europese Kaderrichtlijn Afvalstoffen
- Waterschapswet
- Wet milieubeheer
- Wet op de ruimtelijke ordening
- Activiteitenbesluit
- Nationaal Bestuursakkoord Water 2011

3.3 Provinciaal niveau

3.3.1 Provinciaal Waterplan

Het Provinciaal Waterplan van Noord Holland is in november 2009 vastgesteld voor de periode 2010 – 2015. Het waterplan is gebaseerd op de Waterwet. In het waterplan ligt de nadruk wat betreft waterbodems enerzijds op het op orde brengen en houden van (de dimensies van) het watersysteem door frequent onderhoud en anderzijds het herstellen en in stand houden van het aquatische ecosysteem door (onder meer) het verwijderen van verontreinigde waterbodems en het

behalen van KRW doelen. Ook beschrijft het plan voor welke saneringen de provincie verantwoordelijk blijft (vanuit de Invoeringswet Waterwet en de Wbb). Daarnaast is het bevaarbaar houden van vaarwegen belangrijk.

3.3.2 Scheepvaart

Het hoogheemraadschap heeft het vaarwegbeheer van een aantal vaarwegen, en onderhoudt daarnaast waterlopen waar gevaren wordt maar die niet zijn aangewezen als een vaarweg. Een onderdeel van dat beheer is het op diepte houden van het vaarwegprofiel. De Waterwet stelt dat meerkosten, ten opzichte van het watersysteembeheer, die met het vaarwegbeheer samenhangen voor rekening zijn van de algemene democratie. Dat geldt ook voor het extra baggeren voor het vaarwegprofiel ten opzichte van de legger. Op landelijk niveau is om die reden de Richtlijn kostenverdeling vaarwegbeheer opgesteld door IPO, UVW en VNG. In 2012 worden op basis van deze richtlijn afspraken gemaakt voor de situatie binnen de provincie Noord-Holland. Hierin wordt aangegeven welke kosten aan het vaarwegbeheer kunnen worden toegerekend, waaronder het baggeren van het vaarwegprofiel.

Indien er geen sprake is van een aangewezen vaarweg (CEMT of BRTN) dan is er voor het hoogheemraadschap geen aanleiding om meer te baggeren dan noodzakelijk voor de aan- en afvoer van water en/of de waterkwaliteit. Indien er, vanwege lokale recreatieve functies, toch extra gebaggerd moet worden dan zijn deze kosten voor de initiatiefnemer (bijvoorbeeld provincie, gemeente of recreatieschap).

3.4 Intern beleid

3.4.1 Waterbeheersplan 2010 – 2015

Naast geldende wet- en regelgeving heeft het hoogheemraadschap ook zijn eigen beleid opgesteld voor het totale beheer van het watersysteem in het Waterbeheersplan (WBP4). De missie beschreven in het WBP4 is:

De missie van het hoogheemraadschap is erop gericht om ook de komende jaren, ondanks klimaat- en weersveranderingen, Noord-Holland boven het Noordzeekanaal veilig te houden tegen overstromingen en te zorgen voor droge voeten en schoon water.

Het doel voor het thema Onderhoud watersysteem is:

Themadoel: In 2015 onderhoudt het hoogheemraadschap het watersysteem zodanig dat de waterhuishoudkundige functie wordt gewaarborgd en de ecologische toestand van het watersysteem wordt verbeterd.

In het WBP4 staan de volgende maatregelen vermeld ten aanzien van onderhoud aan het watersysteem, welke een verband houden met dit beleidsplan:

- 2010-2015 samen met de provincie evalueren van de financieringsconstructie voor de waterbodemsanering
- 2010-2015 baggerbeleid afstemmen op KRW uitgangspunten
- In 2011 evaluatie vergoedingsregeling ontvangstplicht
- In 2011 opstellen regeling voor het ontvangen van baggerspecie bij natuurvriendelijke oevers
- 2010-2011 evaluatie beleid aanpak sanering asbesthoudende oeverbescherming
- Nodig van externen: Gebiedsspecifiek bodembeleid vanuit gemeenten voor verspreiding baggerspecie (volgens besluit bodemkwaliteit).

3.4.2 Kadernotitie legger

Het hoogheemraadschap heeft in 2008 de Kadernotitie legger opgesteld. Hierin staat beschreven hoe de legger wordt ingezet in het integraal waterbeheer. De notitie gaat in op de reikwijdte van de legger, welke categorieën onderhoudsplichtigen en onderhoudsverplichtingen er zijn, en welke basisinformatie in de legger moet zijn opgenomen per watergang. Belangrijk uitgangspunt is dat naast waterkwantiteit (van oudsher) ook waterkwaliteitsonderhoud moet zijn opgenomen in de legger. In de legger wordt de ruimte voor de kwaliteit van het systeem vastgelegd door de bestaande profielmaten op te nemen. Daar waar meer ruimte aanwezig is dan voor het theoretisch profiel nodig, kan die worden benut voor ecosysteemontwikkeling (planten en dieren). Dit gedeelte van de waterloop wordt dan niet geschouwd.

3.4.3 Waterlopenbeheerplan

Het Waterlopenbeheerplan geeft inzicht in de wijze waarop het hoogheemraadschap het onderhoud van de watergangen uitvoert. Dit geldt zowel voor de primaire watergangen als de secundaire watergangen die in onderhoud zijn bij het hoogheemraadschap. Het plan is opgesteld naar aanleiding van de invoering van de Kaderrichtlijn Water. Het plan gaat in op ambitieniveaus voor het onderhoud van waterlopen. Het plan moet leiden tot beheer op basis van dezelfde systematiek in het gehele beheergebied. Uitzonderingen hierop vormen terreinen met aparte functies, zoals waterbergingen. Hiervoor worden zelfstandige beheerplannen ontwikkeld. Het plan is de basis waarop gebiedsspecifieke onderhoudsplannen kunnen worden ontwikkeld.

3.4.4 Overname onderhoud stedelijk water

Het hoogheemraadschap streeft naar overname van het onderhoud van al het stedelijk open water dat functioneel is voor de aan- en afvoer van het watersysteem. In specifieke uitzonderingssituaties waarbij doelmatigheid en maatschappelijke kosten een doorslaggevende rol spelen en eenduidigheid wordt bevorderd, kunnen tussen de desbetreffende gemeente en het hoogheemraadschap afwijkende afspraken worden gemaakt.

In de komende jaren neemt voor het hoogheemraadschap het areaal van waterlopen dat onderhouden moeten worden toe. Dit leidt tot een stijging van de jaarlijkse kosten (voor het hoogheemraadschap) voor onderhoud van stedelijk water.

Het hoogheemraadschap heeft de zorg voor het goed functioneren van het oppervlaktewatersysteem en is beheerder van al het oppervlaktewater, ook het oppervlaktewater in het stedelijk gebied. De gemeente heeft binnen de eigen gemeentegrenzen de zorgplicht voor de woon- en leefomgeving. In het openbaar gebied waarin ook oppervlaktewater aanwezig is, moeten beide organisaties hun zorgplichten en de daaruit voortkomende verantwoordelijkheden en taken op elkaar afstemmen.

4. Voorbereiding van waterbodemonderhoud

4.1 Inleiding

Voor de uitvoering van het waterbodembeheer is het wettelijk kader het vertrekpunt. Dit kader is in het vorige hoofdstuk uiteengezet. In dit hoofdstuk is het beleid beschreven voor de voorbereiding van waterbodemonderhoud.

4.2 Baggercyclus

Het baggeren van watergangen wordt cyclisch uitgevoerd, dat wil zeggen dat elke te onderhouden watergang periodiek wordt geïnspecteerd en afhankelijk van de onderhoudsstaat wordt gebaggerd. In het landelijk gebied is de cyclus gemiddeld zeven jaar, in het stedelijk gebied is dit wat gevarieerder, ongeveer eens per tien jaar. Als een watergang 'aan de beurt is' dan wordt deze niet automatisch gebaggerd; er wordt dan eerst een inspectie gedaan naar de onderhoudsstaat; voldoet het profiel van de watergang nog (grotendeels) aan de leggerafmeting? Als dit niet het geval is dan wordt de watergang meegenomen in het baggerwerk. De watergang wordt dan veelal uitgebaggerd tot een diepte onder de leggermaat; de onderhoudsdiepte. Deze overmaat in het profiel kan vervolgens een hele periode worden gebruikt voor aanvulling met baggeraanwas, zodat in feite het profiel van de watergang nooit veel kleiner wordt dan in de legger is vastgelegd.

4.3 Waterbodemonderzoek

4.3.1 Aanpak van waterbodemonderzoek

Onderstaande aanpak van waterbodemonderzoek heeft betrekking op het baggerwerk uitgevoerd door het hoogheemraadschap.

Waterbodemonderzoek bestaat uit drie fases:

1. Vooronderzoek

In het vooronderzoek wordt relevante informatie verzameld over de locatie van de te onderzoeken watergangen, om vast te stellen of er aanwijzingen zijn voor bodemvreemde materialen. In het vooronderzoek wordt ook gekeken naar de fysieke omstandigheden bij de watergangen, bijvoorbeeld in veenweiden, of in geval van loopzand, of zoute bagger en nabij waterkeringen (invloed op piping).

2. Standaard waterbodemonderzoek

Er wordt altijd onderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van de waterbodem. De belangrijkste reden hiervoor is vaststellen wat de verwerkingsmogelijkheden van de baggerspecie zijn. Na dit onderzoek bestaat duidelijkheid over de milieuhygiënische kwaliteit en hoeveelheden aanwezige bagger.

3. Aanvullend waterbodemonderzoek

Aan de hand van de verzamelde informatie in het vooronderzoek kan aanvullend waterbodemonderzoek worden uitgevoerd. Na dit onderzoek bestaat duidelijkheid over de eventuele aanwezigheid van asbest, explosieven en archeologie. Ook bestaat dan duidelijkheid over eventueel verhoogde concentraties nutriënten.

Na het uitvoeren van het baggerwerk is een watergang niet meer verdacht op bovenstaande zaken. Bij een volgende keer kan worden overwogen om het aanvullend waterbodemonderzoek over te slaan (tenzij wettelijk verplicht). Dan wordt alleen het standaard waterbodemonderzoek uitgevoerd.

Waterbodemonderzoek wordt uitgevoerd volgens geldende regelgeving en richtlijnen (zoals de NEN 5717, NEN 5720 en het meetprotocol van het hoogheemraadschap). Zie www.sikb.nl voor informatie over kwaliteit en certificering in het waterbeheer (o.a. kwalibo).

Ook kan er aanleiding zijn om de waterbodem onder de baggerspecielaag te onderzoeken op verontreiniging, in geval uit vooronderzoek/historisch onderzoek of gebiedskennis vermoed wordt dat de waterkwaliteit kan verslechteren na het baggeren.

4.3.2 NGE, archeologie en andere bodemvreemde materialen

- Bij elk baggerproject moet worden nagegaan of er *aanwijzingen* zijn voor de aanwezigheid van niet gesprongen explosieven (NGE), archeologische voorwerpen (of gebieden met archeologische waarde), of andere bodemvreemde materialen, die direct tot risico's leiden voor het baggerproject.
- Als er aanwijzingen zijn dan dient specifiek vervolgonderzoek gedaan te worden conform geldende wet- en regelgeving (o.a. BRL OCE), door gespecialiseerde bedrijven. Dit vervolgonderzoek wordt gedaan in overleg met betrokken (overheids-) partijen.

Aanwijzingen kunnen komen vanuit gebiedskennis (historische kennis), vooronderzoek, of vanuit de specifieke eigenschappen van de betreffende watergang.

De risico's voor het baggerproject zijn meervoudig; bij NGE (en asbest) is er direct een veiligheidsrisico voor omwonenden en de uitvoerders van het baggerwerk. Daarnaast zal de aanwezigheid van bodemvreemde materialen veelal leiden tot kostbare verwerking van vervuilde baggerspecie, of tot kostbare (en langdurende) methoden om zo te baggeren dat archeologische artefacten niet verloren gaan. Het is belangrijk deze risico's tijdig vast te stellen.

4.4 Methoden en technieken waterbodemonderhoud

Er bestaan verschillende methoden en technieken voor het uitvoeren van onderhoud aan waterbodems. Het is vanuit waterkwaliteitsdoelstellingen en voor aanwezige flora en fauna van belang om de best beschikbare techniek te kiezen, afhankelijk van de fysieke eigenschappen. Reeds in een eerdere fase zijn methoden en technieken uitgewerkt in een *Nota methoden en technieken* (2007) en vervolgens opgenomen en geactualiseerd in het *Waterlopenbeheersplan* (2010).

Effecten van baggeren op de waterkwaliteit en ecologie zijn meerledig:

- direct en kortdurend: vertroebeling tijdens het uitvoeren van baggerwerk
- direct en langdurig: verwijderen van lokale planten en dieren
- direct en langdurig: verwijderen van verontreinigingen en voedingsstoffen
- indirect en langdurig: verandering van lichtdoordringing en temperatuurfuctuatie door het dieper maken van de watergang

In de praktijk van het waterbodembeheer worden negatieve effecten tegengegaan door:

1. baggeren volgens de Gedragscode Flora- en Faunawet (zie 3.2.3);
2. faseren van het werk in de tijd en ruimte;
3. inzet van geschikt materieel;
4. zorgvuldig verspreiden van bagger op de oevers.

4.5 Onderhoudsplicht

- De partij die onderhoudsplichtig is volgens de legger zorgt voor de verwijdering van baggerspecie uit de waterloop volgens de keur en legger van het hoogheemraadschap.
- Het hoogheemraadschap *kan* besluiten de onderhoudsplicht voor de waterbodem van particulieren over te nemen indien dit naar het oordeel van het hoogheemraadschap praktisch en doelmatig is (*zie onderstaand kader*). Als dit besloten wordt, kan ook een aanpassing in de legger voor de onderhoudsplicht volgen.
- Met gemeenten worden afspraken gemaakt voor het overnemen van de onderhoudsplicht voor stedelijk water.

Van alle watergangen is in de legger vastgelegd wie onderhoudsplichtig is. Het hoogheemraadschap is voor het merendeel van de primaire watergangen en een deel van de secundaire watergangen onderhoudsplichtig. Voor de overige secundaire watergangen zijn dat andere partijen zoals de aangelanden (eigenaar van een perceel grenzend aan secundair water) of gemeenten, voor overige primaire watergangen is dat de provincie of het Rijk.

Wat is particulier?

Particulier betekent dat iets niet als bedrijf of overheid is georganiseerd. In de praktijk komt het er op neer dat de gewone burger als particulier wordt aangemerkt, naast het bedrijfsleven en de overheid anderzijds. Dus in het waterbodembeheer: een weiland van een agrariër wordt niet gezien als particulier, maar de siertuin voor zijn huis wel. Een tuin bij een woonhuis is ook particulier.

Wat wordt bedoeld met praktisch en doelmatig?

In situaties waar een particulier onderhoudsplichtig is voor een watergang die:

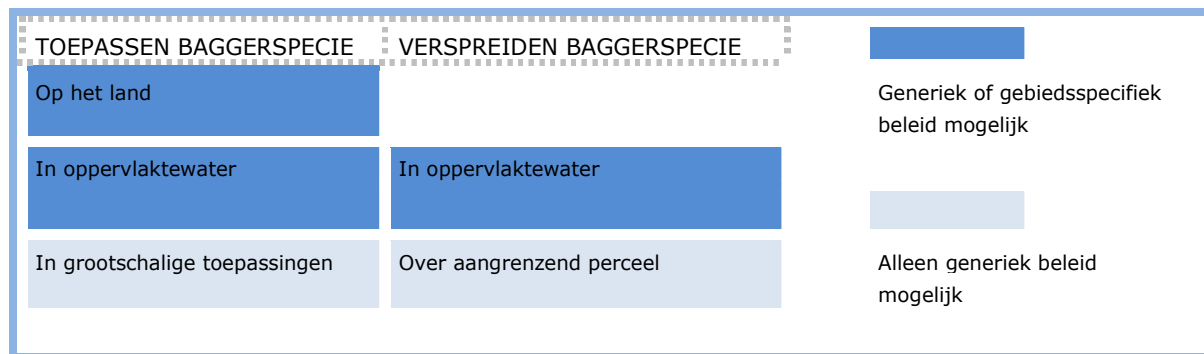
1. direct grenst aan een watergang waar het onderhoud door het hoogheemraadschap wordt uitgevoerd
2. én goed bereikbaar is met materieel,
is overname praktisch en doelmatig.

5. Afzet van baggerspecie

5.1 Inleiding

Bij onderhoud aan de waterbodem komt baggerspecie vrij. Het Besluit Bodemkwaliteit (Bbk) geeft de regelgeving voor de afzet van baggerspecie. Het Bbk verdeelt de afzet in twee categorieën: *verspreiden* van baggerspecie en het *toepassen* van baggerspecie. In alle gevallen geeft het Bbk generiek (nationaal) beleid. In sommige gevallen is het mogelijk dat de lokale waterbodembeheerder (hoogheemraadschap) of bodembeheerder (gemeenten) gebiedsspecifiek beleid op stelt voor het toepassen en verspreiden van grond en baggerspecie. Daar waar geen gebiedsspecifiek beleid is opgesteld geldt het generieke beleid van het Bbk. Onderstaande figuur geeft de verschillende mogelijkheden weer.

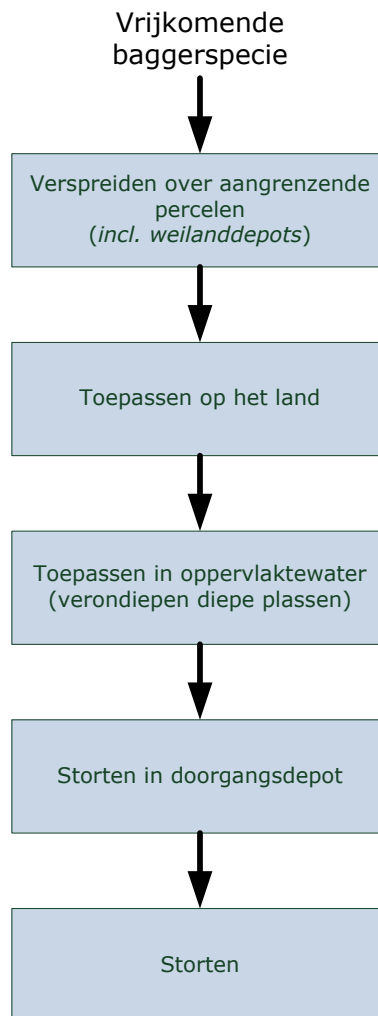

Figuur 1: Toepassingsmogelijkheden voor baggerspecie

In dit hoofdstuk zijn de meest voorkomende mogelijkheden nader uitgewerkt; verspreiding en toepassing op het land. Aangegeven is hoe het hoogheemraadschap hier mee om wil gaan. Het verspreiden van baggerspecie in oppervlakte water komt nauwelijks voor, dit is niet nader uitgewerkt, het hoogheemraadschap volgt hier het generieke beleid. Het toepassen van baggerspecie in oppervlaktewater komt ook nauwelijks voor, toch is dit nader uitgewerkt voor het verondiepen van diepe plassen in paragraaf 5.4. Voor grootschalige toepassingen van baggerspecie volgt het hoogheemraadschap het generieke beleid, dit is ook niet nader uitgewerkt. Voor meer informatie over het generieke beleid van het Bbk zie *Handreiking Besluit Bodemkwaliteit (Bodem+, Senter Novem, 2008)*. Het hoogheemraadschap heeft de regelgeving van het Bbk nader uitgewerkt voor zijn taken en gebied in de *Beleidsnotitie Besluit Bodemkwaliteit, 2011*.

Voor alle mogelijkheden van toepassing en verspreiding van baggerspecie is een voorkeursvolgorde gemaakt waar het hoogheemraadschap mee werkt, zie onderstaande figuur.

Figuur 2: Voorkeursvolgorde voor verwerking van baggerspecie

De opbouw van dit hoofdstuk volgt verder deze voorkeursvolgorde.

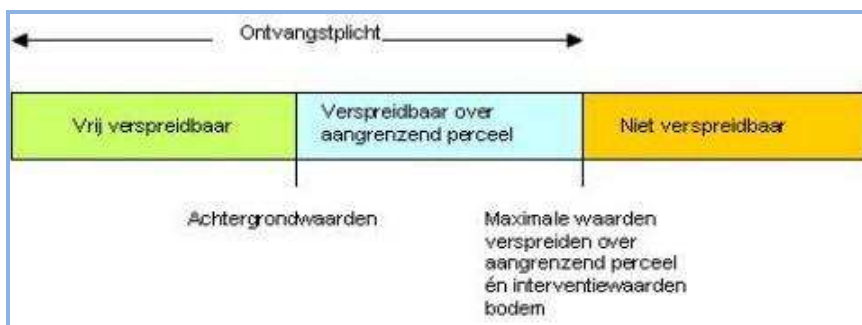

5.2 Verspreiden over aangrenzende percelen

Met *verspreiden* van baggerspecie over aangrenzende percelen wordt bedoeld het direct langs de watergang, die gebaggerd wordt, afzetten van de specie. Hiervoor gelden specifieke regels en beleid, dit is in deze paragraaf uitgewerkt.

5.2.1 Ontvangstplicht

- Er is voor baggerspecie die vrijkomt bij het onderhoud aan de waterlopen een ontvangstplicht voor de aangrenzende percelen. Deze ontvangstplicht is opgenomen in de Waterwet en de Keur. De ontvangstplicht geldt alleen voor baggerspecie die gekwalificeerd kan worden als *vrij verspreidbaar* of *verspreidbaar op aangrenzend perceel*, conform de normen van het Bbk.
- In het stedelijk gebied is het vaak praktisch en maatschappelijk gezien niet mogelijk om bagger op aangrenzende percelen te deponeren. In het overgrote deel van de gevallen wordt baggerspecie afgevoerd naar een baggerdepot.
- In het kader van het beleid overname onderhoud stedelijk water maakt het hoogheemraadschap afspraken met gemeenten over het toepassen van de ontvangstplicht in die gemeenten. Ter vervanging van het toepassen van de ontvangstplicht draagt de gemeente zorg voor het beschikbaar stellen van voldoende depotruimte.
- Een ontvangstplichtige van baggerspecie stelt vervangende gronden beschikbaar voor de ontvangstplicht, als de bagger vanwege fysieke belemmeringen niet op de kant geplaatst kan worden, dit geldt ook voor belemmeringen vanwege natuurwaarden. De meerkosten voor transport verder dan 250 meter van de oorspronkelijke locatie zijn voor de ontvangstplichtige.
- Als naast een waterloop een weg of strook grond ligt die te smal is om de specie te ontvangen, worden de percelen grenzend aan de weg of strook grond ook als aanliggend aangemerkt. Hierbij wordt opgemerkt dat zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met het grondgebruik ter plekke.
- Bij een riooloverstort wordt de ontvangstplicht niet toegepast tot maximaal 500 meter benedenstrooms van de overstort, of van 250 meter aan beide zijden van de overstort, bij vrijwel stilstaande waterlopen. De baggerspecie wordt dan niet verspreid op het land maar afgevoerd. Dit wordt gedaan om risico's voor de gezondheid van vee te voorkomen. De meerkosten voor verwerking zijn voor het hoogheemraadschap.

Figuur 3: Ontvangstplicht voor verspreidbare baggerspecie

5.2.2 **Beleid verspreiden over aangrenzende percelen**

- Het hoogheemraadschap streeft er naar zoveel mogelijk baggerspecie direct op de aangrenzende percelen te verspreiden (op basis van ontvangstplicht).
- Voor verspreiding van baggerspecie op aangrenzende percelen geldt geen meldplicht en er hoeft niet getoetst te worden aan de kwaliteit van de ontvangende bodem.
- Het hoogheemraadschap streeft er naar zoveel mogelijk gebruik te maken van weilanddepots, als direct op de kant verspreiden niet mogelijk is. Daarbij wordt ingezet op het uiteindelijk nuttig toepassen van de gerijpte specie op de percelen ter plekke (ophoging en verbetering van gronden).
- Het hoogheemraadschap (of een andere verantwoordelijke onderhoudsplichtige overheid) betaalt de meerkosten (ten opzichte van verspreiding) veroorzaakt door een verontreiniging. Indien de veroorzaker van de verontreiniging gevonden wordt, worden de extra kosten van het hoogheemraadschap (veroorzaakt door de verontreiniging) op de veroorzaker verhaald.

Weilanddepot

Een weilanddepot is een vorm van tijdelijke opslag van baggerspecie op een perceel, aangrenzend aan de watergang waaruit de baggerspecie afkomstig is. Weilanddepots kunnen gebruikt worden om baggerspecie te ontwateren en te laten rijpen voordat het materiaal wordt toegepast. Wanneer wordt voldaan aan een aantal voorwaarden, dan mag deze vorm van tijdelijke opslag plaatsvinden overeenkomstig het toetsingskader voor verspreiden van baggerspecie over aangrenzende percelen. Dit betekent dat geen milieuvergunning en geen toetsing aan de ontvangende bodemkwaliteit nodig is. De voorwaarden hiervoor zijn:

- de kwaliteit van de baggerspecie moet voldoen aan de Maximale Waarden voor verspreiding over aangrenzende percelen;
- de opslag mag maximaal drie jaar duren;
- de opslag met de voorziene duur en eindbestemming wordt vijf werkdagen van tevoren gemeld;
- de opgeslagen baggerspecie moet vanuit het weilanddepot in een nuttige toepassing worden aangebracht

5.2.3 Vergoedingsregeling

Vergoeding in natura

- Het hoogheemraadschap *kan* bij een baggerontvangst vanaf 1 m³ per strekkende meter de verspreiding van de specie over het perceel uit (laten) voeren, als de ontvangstplichtige dit wil. Er wordt dan geen vergoeding betaald.

Vergoeding in geld

- Als het hoogheemraadschap niet de verspreiding over het perceel uitvoert, wordt voor de hoeveelheid baggerspecie *boven* 1 m³ per strekkende meter een vergoeding betaald van € 1,- per m³.

Toepassing

- De vergoedingsregeling is van toepassing als de onderhoudsplicht bij het hoogheemraadschap ligt, en de ontvangstplicht bij de aangeland.
- De vergoedingsregeling geldt niet voor weilanddepots. Voor de aanleg van weilanddepots worden maatwerkafspraken gemaakt met de landeigenaar.
- Bij vrijwillige baggerontvangst (geen ontvangstplicht) worden maatwerkafspraken gemaakt met de landeigenaar, bijvoorbeeld bij weg- en dijksloten.

Grote hoeveelheden baggerspecie die in het landelijk gebied in één keer op de kant worden gezet kunnen schade geven aan gewassen, en brengen kosten met zich mee voor het verwerken van de bagger. Ook kan een verslechtering van de grond ontstaan ('structuurschade'). Om landeigenaren tegemoet te komen voor deze schade en te maken kosten heeft het hoogheemraadschap een vergoedingsregeling. Deze regeling heeft twee onderdelen; vergoeding in natura en in geld. Het hoogheemraadschap heeft belang bij een goede en snelle verwerking van de specie op het land. Het is daarom mogelijk dat het hoogheemraadschap de verwerking zelf uitvoert (of uit laat voeren), als de landeigenaar dit toestaat en het efficiënt is mee te nemen in het baggerwerk. Een vergoeding in geld wordt alleen betaald als vergoeding in natura niet mogelijk is.

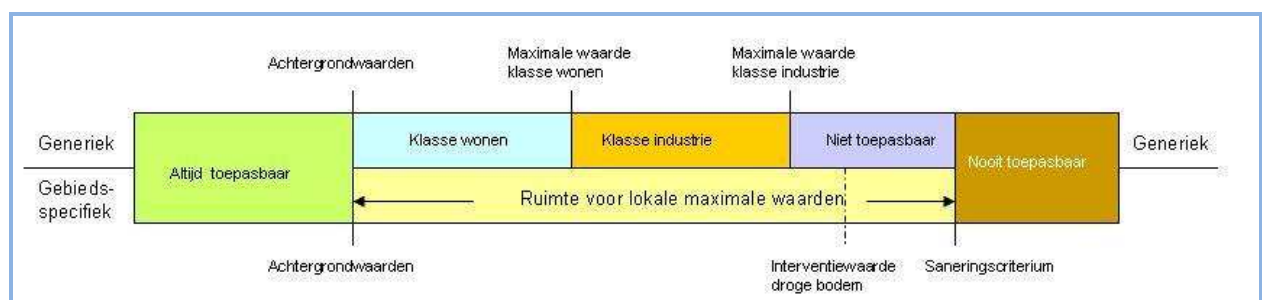
5.3 Toepassen van baggerspecie op het land

Met *toepassen* van baggerspecie wordt bedoeld het nuttig toepassen van (gerijpte) baggerspecie in de directe omgeving van de gebaggerde watergang, of ergens anders. Bijvoorbeeld bij versterking van een dijk of het ophogen van een wegberm, maar ook het ophogen van een weiland kan (onder voorwaarden) worden aangemerkt als nuttige toepassing. Hiervoor gelden specifieke regels en beleid, dit is in deze paragraaf uitgewerkt.

- Als de kwaliteit van de baggerspecie niet voldoet aan de normen voor verspreiding wordt zoveel mogelijk gestreefd naar nuttige toepassing van de baggerspecie op de landbodem.
- Het hoogheemraadschap streeft naar dezelfde mogelijkheden voor het toepassen van baggerspecie als voor inwerkingtreding van het Bbk. Indien het generieke beleid van het Bbk dat niet toestaat wordt met de verantwoordelijke gemeente (bevoegd gezag voor de landbodem) onderzocht of dit met gebiedsspecifiek beleid wel mogelijk is.
- Het hoogheemraadschap ondersteunt de gemeenten (en milieudiensten) bij de ontwikkeling van gebiedsspecifiek beleid door kennisbijdragen en eventueel een financiële bijdrage.
- Het hoogheemraadschap streeft naar zo veel mogelijk toepassen van baggerspecie in de regio waar het vandaan komt.
- Het hoogheemraadschap onderzoekt de mogelijkheden van hergebruik bij de voorbereiding van nieuwe werken (o.a. aan waterkeringen en wegen) en gaat daar actief naar op zoek.
- Het hoogheemraadschap stimuleert gemeenten om hun grondvraag eerst bij het hoogheemraadschap neer te leggen. Indien gerijpte baggerspecie voor het beoogde doel geschikt is, wordt deze door het hoogheemraadschap geleverd.
- Bij toepassing van baggerspecie op het land geldt een meldplicht.

Bij het toepassen van baggerspecie op het land is generiek en gebiedsspecifiek beleid mogelijk. Met het generieke beleid worden de normen uit de Regeling Bodemkwaliteit aangehouden. Uitgangspunt daarvan is dat de bodemkwaliteit moet aansluiten bij de functie van de bodem en de locatie niet mag verslechteren. Met gebiedsspecifiek beleid stelt de lokale bodembeheerder (gemeente) zelf kwaliteitsnormen vast. Hiermee biedt het gebiedsspecifieke kader de mogelijkheid om baggerspecie toe te passen op plekken waar dit volgens het generieke kader niet mogelijk is. Als randvoorwaarde geldt daarbij dat er geen sprake mag zijn van achteruitgang op gebiedsniveau. Gebiedsspecifiek beleid is mogelijk voor één of meerdere beheergebieden of voor delen van een beheergebied. Voor bijvoorbeeld de veenweidegebieden en de Wieringermeer is het zinvol om gebiedsspecifiek beleid vast te stellen. In deze situaties is sprake van een waterbodemkwaliteit met een natuurlijke achtergrondbelasting (met schadelijke stoffen) die bij toepassing van baggerspecie de gebiedskwaliteit niet in gevaar brengt.

Figuur 4: Normstelling voor toepassen van grond en baggerspecie op of in de bodem in het gebiedsspecifieke kader

5.4 Toepassen van baggerspecie in oppervlaktewater

Naast toepassen van baggerspecie op de kant is het ook mogelijk om baggerspecie in het oppervlaktewater toe te passen (op de waterbodem). In de praktijk vindt dit in het beheergebied van het hoogheemraadschap nauwelijks plaats. Het is vaak niet mogelijk om bagger die vrijkomt uit het systeem ergens anders weer nuttig in te brengen. Daarom is niet uitgebreid ingegaan op deze mogelijkheid. Er is één uitzondering: het verondiepen van diepe plassen, dit is in deze paragraaf uitgewerkt.

5.4.1 Verondiepen diepe plassen

Voor het verondiepen van diepe plassen (plassen met minimale diepte van 10 meter) gelden de volgende uitgangspunten:

- Initiatiefnemer moet de kwaliteit van de plas monitoren (bestaande gegevens mogen worden gebruikt, mits deze niet ouder zijn dan vijf jaar).
- Diepe plassen komen in principe niet in aanmerking voor verondieping als de chemische kwaliteit goed is of het ecologische functioneren voldoende is (KRW maatlatten M20), tenzij er een groot maatschappelijk belang mee gediend is.
- Initiatiefnemer moet aantonen dat de waterkwaliteit niet verslechtert door uitloging van stoffen of doordat de gelaagdheid instabiel wordt.
- Het verondiepen moet voldoen aan de Bbk-voorwaarden voor nuttige toepassing van grond en baggerspecie.

Het Bbk biedt de mogelijkheid baggerspecie toe te passen in plassen en putten. Ook baggerspecie met een kwaliteit tot de interventiewaarde mag op deze manier worden toegepast. Een voordeel is dat de nuttige toepassing van het minder diep maken (verondiepen) van diep oppervlaktewater kan bijdragen aan een beter ecologisch evenwicht in het watersysteem. Het toepassen van baggerspecie in oppervlaktewater is verder uitgewerkt in de *Beleidsnotitie Besluit Bodemkwaliteit*.

Voor het verondiepen van diepe plassen geldt naast het Bbk de ministeriele circulaire 'herinrichting diepe plassen'. In deze circulaire is de handreiking 'herinrichten van diepe plassen' vastgelegd. Deze handreiking geeft aan hoe met de herinrichting van diepe plassen moet worden omgegaan.

Diepe plassen

Diepe plassen zijn vaak aangelegd ten behoeve van zandwinning. Belangrijk kenmerk is een gelaagdheid in de waterkolom (stratificatie). Diepe plassen hebben in het algemeen een vrij goede waterkwaliteit en veel doorzicht, omdat de diepe laag fungeert als een bezinkput voor zwevend stof en voedingsstoffen. In het najaar kan de kwaliteit tijdelijk verslechteren doordat onder invloed van wind en afkoeling menging van de lagen plaatsvindt. In Hollands Noorderkwartier zijn ook diepe plassen waar zich waterkwaliteitsproblemen voordoen, zoals de Jagersplas en de Ursemmerplas. Diepe plassen zijn ecologisch gezien vaak arme systemen, doordat organismen zich grotendeels beperken tot de veelal smalle oeverzone. Het centrale en diepere deel van de plas is te donker en zuurstofloos.

5.5 Storten van baggerspecie in depot

- In het stedelijk gebied wordt het overgrote deel van de verspreidbare baggerspecie tijdelijk opgeslagen en bewerkt in een lokaal depot. Indien mogelijk wordt de baggerspecie, net als in het landelijk gebied, gedeponeed op de aanliggende gronden.
- Baggerspecie die verontreinigd is, waardoor verspreiding of toepassing niet mogelijk is conform normen uit generiek of specifiek beleid Bbk, wordt door het hoogheemraadschap afgevoerd naar een depot.
- De gemeente biedt binnen zijn grenzen planologische ruimte en maakt het mogelijk om een depot in te richten door het verlenen van een aanlegvergunning.
- Het is mogelijk om regionale depots in te richten met een permanent karakter voor baggerspecie uit het stedelijk gebied. Dit kan alleen als gemeenten een samenwerking aangaan om een regionaal depot mogelijk te maken.
- Het hoogheemraadschap betaalt de transportkosten van het verplaatsen van baggerspecie naar de daarvoor aangewezen vervangende gronden binnen de volgende randvoorwaarden.
  - Het geldt alleen voor baggerspecie uit waterlopen waarvan het onderhoud geschiedt door of onder toezicht van het hoogheemraadschap.
  - Bij het transporteren van baggerspecie uit het stedelijk gebied van een gemeente wordt een maximum aangehouden van 10 kilometer. Met de betreffende gemeente worden afspraken gemaakt over de kosten voor langere afstanden.
- Het hoogheemraadschap beheert baggerdepots voor de tijdelijke opslag en verwerking van baggerspecie. De exploitatie van deze depots voert het hoogheemraadschap uit met zijn ambtelijke dienst of wordt aangeboden aan de markt.
- Het beheer van depots voor nooit verspreidbare baggerspecie, inclusief definitieve opslag, wordt uitgevoerd door de uitvoeringsorganisatie van het hoogheemraadschap BV Baggerzorg. Daarnaast is voorlopig het rijksdepot IJsselooog toegankelijk.
- Ter voorkoming van concurrentie met marktpartijen beheert het hoogheemraadschap geen algemeen toegankelijke baggerdepots. Alleen andere overheden, bedrijven met onderhoudsplicht en particulieren met baggerspecie uit het beheergebied kunnen depots van het hoogheemraadschap gebruiken. Zij betalen de kostprijs die per depot kan verschillen. De kostprijzen worden jaarlijks door het dagelijks bestuur vastgesteld.

Het is in de praktijk niet altijd mogelijk om vrijkomende verspreidbare baggerspecie te verspreiden. Dit geldt vooral voor het stedelijk gebied en in bepaalde situaties in het landelijk gebied. De verwerking van baggerspecie vraagt in het stedelijk gebied om een inspanning van de gemeente. In veel gevallen wordt, om het ruimtebeslag zo klein mogelijk te houden, daarvoor een baggerdepot ingericht.

6. Speciale aandachtspunten

6.1 Baggeren in veenweiden

- Het waterbodembeheer in veengebieden wordt op conventionele wijze uitgevoerd, om het watersysteem aan de gestelde functies te laten voldoen.
- Daar waar het effectief is toe te passen wordt gebruik gemaakt van baggerpompen, voor het verwijderen van baggerspecie uit secundaire watergangen (als blauw-groene dienst, *zie volgend kader*).
- Als het bijdraagt aan doelen van het hoogheemraadschap wordt ingezet op baggeren in integrale projecten (op basis van gebiedsprocessen, *zie volgend kader*).

In veenweidegebieden is sprake van (versnelde) veenafbraak die leidt tot een snelle aanwas van bagger. Deze bagger is vaak heel dun en zorgt voor ondiepe watergangen. In het veenweidebeleid van het hoogheemraadschap (2007, nr. 07.26854) is het centrale uitgangspunt "*Behoud van de cultuurhistorisch waardevolle veenweidegebieden*". Vandaar dat de waterbodems in deze gebieden, ook al vergen ze extra inspanning, op conventionele wijze worden beheerd: conform keur en legger met regulier onderhoud.

In veenweidegebieden is soms sprake van verhoogde concentraties Arseen (gebonden aan Pyriet), dit kan invloed hebben op de verspreidbaarheid van baggerspecie. In gevallen waar het gaat om een natuurlijk aanwezige concentratie kan hiervoor, door gemeenten, gebiedsspecifiek beleid worden opgesteld, zodat verspreiding mogelijk blijft.

Blauw-groene diensten

Blauw-groene diensten zijn activiteiten die normaal door het hoogheemraadschap worden uitgevoerd, maar die tegen een vergoeding door derden kunnen worden uitgevoerd. In het waterbodembeheer is een concreet en bruikbaar voorbeeld de inzet van baggerpompen. Met een baggerpomp kunnen aangelanden dunne baggerspecie uit de watergang pompen en direct verspreiden over het land, tegen een vergoeding. De praktijk heeft echter bewezen dat deze pompen beperkt inzetbaar zijn; alleen in smalle sloten, en bij dun slib. Daardoor is dit middel vooral inzetbaar in secundaire (smalle) watergangen in het veenweidegebied.

Integrale projecten in relatie met waterbodembeheer

Er is in ons land veel vraag naar ruimte: ruimte om te wonen, te recreëren en te werken. Ruimte voor water, ruimte voor de landbouw. De ruimte staat onder druk, net zoals de budgetten voor natuur en landschap. De sleutel tot goed ruimtegebruik is integrale gebiedsontwikkeling. Door combinatie is het mogelijk om – vanuit de optiek van de belanghebbenden in het gebied – beter te voldoen aan uiteenlopende wensen. De maatregelen die het hoogheemraadschap hierbij inbrengt, zijn uiteraard watergerelateerd. Hierbij valt voornamelijk te denken aan waterveiligheid, het baggeren en het aanleggen van natuurvriendelijke oevers. De combinatie van o.a. waterveiligheid en gebiedsontwikkeling leidt tot lagere kosten en hogere baten. Bijvoorbeeld omdat er mogelijkheden bestaan voor het maken van werk met werk. Of omdat een gebied maar één keer op de schop hoeft voor het realiseren van de uiteenlopende doelstellingen op het gebied van waterveiligheid en bijvoorbeeld recreatie.

6.2 Asbesthoudende oeverbescherming

- Het hoogheemraadschap *kan* op zijn kosten (uitgezonderd het stedelijk gebied, waar het hoogheemraadschap niet onderhoudsplichtig is) asbesthoudende oeverbescherming verwijderen.
- In het stedelijk gebied wordt de sanering van asbesthoudende oeverbescherming gekoppeld aan de overdracht van het onderhoud van stedelijk water. Sanering is een voorwaarde bij overname van onderhoud.
- De gemeente zorgt voor contact met de bewoners. Particulieren worden door de gemeente gestimuleerd om mee te werken door ze te wijzen op de risico's (en kosten) van het zelf laten verwijderen van de asbest beschoeiingen. Indien een eigenaar niet meewerkt aan de saneringsactie wordt de huidige toestand van de beschoeiingen in beeld gebracht om in de toekomst bewijslast te hebben voor het verhalen van de kosten van verontreinigde bagger.
- De (grond)eigenaren zorgen (indien nodig) voor nieuwe beschoeiingen. In veel gevallen is nieuwe oeverbescherming nodig. De grondeigenaar is daarvoor zelf verantwoordelijk.
- In het geval van asbest schuurdaken aan de wateroever en asbest afvoerpijpen, wordt de eigenaar gewezen op de risico's van verontreiniging, en gestimuleerd deze zaken te vervangen.

Tijdens baggerwerkzaamheden van het hoogheemraadschap wordt regelmatig asbest aangetroffen. Dit asbest is in veel gevallen afkomstig van de asbesthoudende oeverbescherming die in de afgelopen decennia is aangelegd. De bagger in de watergangen wordt vervuild door het verval van deze oeverbescherming. De verwachting is dat in de komende jaren, vanwege de veroudering van asbest beschoeiingen, steeds meer bagger verontreinigd is. Dit brengt grote problemen met zich mee. Allereerst lopen medewerkers een gezondheidsrisico. Verder is er sprake van een kostenprobleem: de afvoer- en verwerkingskosten zijn vele malen hoger dan wanneer de bagger schoon is.

6.3 Inspectie en handhaving

Het watersysteem wordt geïnspecteerd op knelpunten en uitvoering van onderhoud op vegetatie en afmetingen. De afmetingen zijn vastgelegd in de Keur en Legger. De inspectie heet de schouw. In het schouwbeleid van het hoogheemraadschap wordt aangegeven hoe de schouw wordt uitgevoerd. Tijdens baggerwerkzaamheden wordt toegezien dat geldende wet- en regelgeving wordt toegepast.

6.4 Aansprakelijkheid voor schade

Bij de uitvoering van het waterbodembeheer kan schade ontstaan waar in sommige gevallen het hoogheemraadschap aansprakelijk voor is. Er wordt onderscheid gemaakt in twee typen schaden:

- Schade ten gevolge van uitvoering waterbodembeheer; als bij het uitvoeren van waterbodembeheer schade ontstaat aan bijvoorbeeld eigendommen van perceeleigenaren. Voor deze situaties is een verzekering aanwezig; het hoogheemraadschap heeft een

(doorlopende) *Construction All Risk verzekering (CAR)*. Daarnaast heeft elke aannemer een eigen aansprakelijkheidsverzekering.

- Schade ten gevolge van onjuiste verwerking van (verontreinigde) baggerspecie; hiervoor geldt zogenaamde ketenverantwoordelijkheid (conform de Europese Kaderrichtlijn Afvalstoffen, zie bijlage 1). Alle partijen die betrokken zijn geweest bij het baggerwerk en de verwerking van de baggerspecie zijn verantwoordelijk voor de hele keten. Dit betekent dat het hoogheemraadschap goed moet nagaan of een partij in de keten zich zal houden aan een correcte verwerking van de baggerspecie.

6.5 Samenwerking en communicatie

- Bij de voorbereiding van een baggerproject houdt het hoogheemraadschap rekening met andere ruimtelijke ingrepen, plannen en ontwikkelingen in het gebied. Voor zover mogelijk en nuttig streven wij naar afstemming en samenwerking, intern en extern.
- Het hoogheemraadschap wil de samenwerking met gemeenten en milieudiensten op het gebied van waterbodembeheer verder optimaliseren. Vooral voor het ontwikkelen van gebiedsspecifiek (bodem) beleid zal afstemming gezocht worden.

Het hoogheemraadschap voert jaarlijks baggerprojecten uit. Ook andere partijen zijn actief aan de slag met baggeren, zoals gemeenten, provincies en Rijkswaterstaat. Daarnaast vinden diverse ruimtelijke ingrepen plaats, van onderhoud aan watergangen en wegen tot nieuwbouwprojecten en de aanleg van nieuwe infrastructurele werken. Voor de burger leidt dit soms tot merkwaardige situaties. Dit is met name het geval als in stedelijk gebied het hoogheemraadschap en de gemeente onafhankelijk van elkaar en zonder onderlinge afstemming aan de slag zijn. Het is belangrijk te beseffen dat het voor een burger niet van belang is welke partij verantwoordelijk is. Het enige dat telt is dat de burger een goede, veilige leefomgeving heeft en weinig overlast ervaart. Actieve samenwerking en waar mogelijk afstemming vinden, is daarom een vereiste. Afstemming van werken kan ook financieel aantrekkelijk zijn. Als het hoogheemraadschap een langdurig samenwerkingsverband aangaat met een externe partij dan wordt hiervoor een standaard (interne) werkwijze toegepast.

6.6 Duurzaamheid

Het hoogheemraadschap streeft naar duurzaamheid in het waterbodembeheer.

Net als bij andere taken streeft het hoogheemraadschap bij het waterbodembeheer naar duurzaamheid. Dit wordt in de uitvoering van het waterbodembeheer concreet gemaakt door het milieu- en klimaatbeleid van het hoogheemraadschap te volgen. Verder gelden ook de duurzaamheidscriteria zoals die zijn vastgelegd in het inkoopbeleid. Vanuit wet- en regelgeving wordt ook steeds meer nadruk gelegd op duurzaamheid; de Bbk geeft kaders waarmee gestreefd wordt naar zo efficiënt mogelijke verspreiding van baggerspecie (minimaal transport, maximaal hergebruik). De kansen die wet- en regelgeving bieden voor het duurzaam uitvoeren van het

waterbodembeheer worden waar mogelijk benut. Verder kan in het kader van duurzaamheid gezocht worden naar nieuwe contractvormen met derden, waarbij duurzaamheid een nadrukkelijk uitgangspunt wordt. Ook kan innovatie een middel zijn voor het bereiken van duurzaamheidsdoelstellingen in het waterbodembeheer. Bijvoorbeeld innovatieve toepassingsmogelijkheden van (verontreinigde) baggerspecie.

7. Verontreinigde waterbodems

7.1 Inleiding

De waterbodemregelgeving is opgenomen in de Waterwet (zie ook 3.2.1). Hiermee maakt de waterbodem onderdeel uit van het watersysteem. Dit betekent een verandering voor de aanpak van verontreinigde waterbodems. Ging het voorheen alleen om de beoordeling van de waterbodemkwaliteit, nu is de beoordeling van de invloed van de waterbodemkwaliteit op de waterkwaliteit in een gebied aan de orde. Als de waterbodemkwaliteit effect heeft op de gebiedskwaliteit vindt de afweging plaats of een ingreep in de waterbodem de meest efficiënte en maatschappelijk relevante maatregel is. Daarnaast is het hoogheemraadschap nu bevoegd gezag voor het waterbodembeheer, en daarmee verantwoordelijk voor de aanpak van verontreinigde waterbodems.

7.2 Werkwijze bij verontreinigde waterbodems

7.2.1 Aanwijzingen voor verontreinigde waterbodems

Er is een aantal manieren waardoor het hoogheemraadschap aanwijzingen krijgt dat ergens een waterbodem verontreinigd is;

1. Via regulier onderhoud aan de waterbodem, er wordt immers altijd waterbodemonderzoek uitgevoerd naar de baggerspecie tijdens baggerwerkzaamheden (4.3.1). Het is echter lang niet altijd zo dat als de baggerspecie vervuild is, dat dan ook de onderliggende waterbodem vervuild is.
2. Via monitoring van de waterkwaliteit/ gebiedskwaliteit (deze kan bijvoorbeeld verslechteren, zie ook 2.2 over gebiedskwaliteit).
3. Via een al opgestelde lijst door de provincie van verdachte locaties. Deze lijst bevat ongeveer 70 mogelijk verdachte locaties (zie *Inventarisatie spoedlocaties waterbodems, 2011*)
4. Via een calamiteit. In een geval van een calamiteit moet de waterbodembeheerder direct optreden om de gevolgen zoveel mogelijk te beperken. Er wordt dan geen toetsing gedaan volgens de handreiking beoordeling waterbodems.

7.2.2 Beoordelen effect verontreinigde waterbodem

Het hoogheemraadschap voert waterbodemonderzoek uit met de *Handreiking beoordelen waterbodemkwaliteit* (zie volgend kader) als:

1. De gebiedskwaliteit ter plaatste niet voldoet (er niet wordt voldaan aan gestelde doelen en normen), **en** het *vermoeden* bestaat dat de aanwezigheid van verontreinigingen in de waterbodem hier de (mede) veroorzaker van is. Er wordt dan gewerkt vanuit het vertrekpunt waterkwaliteit, zoals beschreven in de handreiking.
2. Als *bekend* is dat een waterbodem verontreinigd is (boven interventiewaarde) **en** als hierdoor de gebiedskwaliteit niet voldoet, of nadelig wordt beïnvloed. Er wordt dan gewerkt vanuit het vertrekpunt bodemkwaliteit, zoals beschreven in de handreiking.

Van verdachte locaties wordt dus niet automatisch een nader waterbodemonderzoek ingesteld. Dit nader onderzoek wordt alleen ingesteld als er een redelijk vermoeden bestaat dat de betreffende waterbodem een nadelig effect heeft op de gebiedskwaliteit, zodanig dat deze niet kan voldoen aan de beoogde doelen in het gebied, en/of er achteruitgang is in de gebiedskwaliteit. Dit is in lijn met de Waterwet. Als er wel nader waterbodemonderzoek wordt uitgevoerd, dan gebeurt dat conform de Handreiking beoordelen waterbodems.

Handreiking beoordelen waterbodemkwaliteit

De handreiking is een technisch instrument om te beoordelen of en in welke mate, als gevolg van de aanwezigheid van milieuvreemde stoffen en nutriënten in de waterbodem, kwaliteitsdoelen voor het watersysteem niet worden bereikt. Hierbij gaat het om algemene milieukwaliteitseisen zoals de doelen van de Kaderrichtlijn Water en om kwaliteitsdoelen die voortkomen uit de gebruiksfuncties (gebiedskwaliteit). De uitkomst van de beoordeling wordt gebruikt in het gebiedsproces bij het afwegen van de meest kosteneffectieve maatregelen om de doelen van het watersysteem te realiseren. Het gebruik van de Handreiking beoordelen waterbodems is niet verplicht.

7.2.3 Ingrijpen in verontreinigde waterbodems

- Als uit de beoordeling van de verontreinigde waterbodem blijkt dat ingrijpen gewenst is (en ook doelmatig is), dan komt de locatie op een lijst te staan. De locaties worden geprioriteerd. Dit gebeurt met behulp van de nieuwe handreiking.
- Elke locatie die gesaneerd is moet worden vastgelegd in een informatiesysteem, inclusief eventuele nazorgafspraken. Per geval wordt beoordeeld of een nazorgplan noodzakelijk of wenselijk is. Dit kan met name het geval zijn bij een grote restverontreiniging die mogelijk opnieuw kan vrijkomen via de waterbodem.
- Indien de veroorzaker van de verontreiniging gevonden wordt, worden de extra kosten van het hoogheemraadschap (veroorzaakt door de verontreiniging) op de veroorzaker verhaald (conform Artikel 7.22 van de Waterwet).

7.3 Bevoegd gezag waterbodembeheer

Voor de invoering van de Waterwet was de Provincie Noord-Holland bevoegd gezag voor het water bodembeheer op grond van de Wet bodembescherming. De Waterwet wijst het hoogheemraadschap aan als bevoegd gezag voor het waterbodembeheer. Een belangrijk onderdeel van deze nieuwe rol is de verantwoordelijkheid voor de aanpak van verontreinigde waterbodems. Het hoogheemraadschap zal sturend optreden bij het uitvoeren van waterbodemonderhoud en het verwerken van baggerspecie.

7.3.1 Verantwoordelijkheden bij verontreinigde waterbodems

- Het hoogheemraadschap is bevoegd gezag en verantwoordelijk voor het (al dan niet) aanpakken van verontreinigde waterbodems, conform de Waterwet. De aanpak hiervoor is beschreven in paragraaf 7.1.
- Er zijn twee uitzonderingen:
  - De provincie is bevoegd gezag en verantwoordelijk voor het aanpakken van ernstig verontreinigde waterbodems welke zijn veroorzaakt voor 1 januari 1987. Conform de Wbb geldt dit voor verontreinigde waterbodems welke door de Provincie zijn beschikt als spoedeisend en waar een verplichting tot sanering binnen een bepaalde periode is opgelegd.
  - De provincie is bevoegd gezag voor verontreinigingen van de waterbodem, welke zijn ontstaan op de landbodem. Anders zou gelijktijdig de gemeente (landbodem) en de waterbeheerder (waterbodem) bevoegd gezag zijn.

De Waterwet maakt onderscheid tussen verontreinigingen die zijn ontstaan voor 1 januari 1987 en die later zijn ontstaan. Dit onderscheid zit met name op de toepassing van de zorgplicht (voor gevallen na 1987) en in de verantwoordelijkheid voor ernstige verontreinigingen stammend van voor 1987 (die ligt bij de provincie).

Voor alle waterbodemverontreinigingen ontstaan na 1 januari 1987 geldt de zorgplicht zoals gesteld in artikel 6.8 van de Waterwet (zie kader). Dit houdt in dat de veroorzaker van een verontreiniging van de waterbodem alles moet doen om deze weer ongedaan te maken. Hier geldt niet de afweging vanuit gebiedskwaliteit, maar het principe dat degene die de vervuiling veroorzaakt deze ook weer geheel oplost. De veroorzaker van een verontreiniging moet dit zo snel mogelijk melden aan het hoogheemraadschap. Het hoogheemraadschap kan dan advies geven en indien (redelijkerwijs) nodig hulp aanbieden bij het ongedaan maken van de verontreiniging.

Zorgplicht - Artikel 6.8 Waterwet

Ieder die handelingen verricht of nalaat en die weet of redelijkerwijs had kunnen vermoeden dat door die handelingen of het nalaten daarvan de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam kan worden verontreinigd of aangetast, is verplicht alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden geveerd om die verontreiniging of aantasting te voorkomen, dan wel indien die verontreiniging of aantasting zich voordoet, de verontreiniging of de aantasting en de directe gevolgen daarvan te beperken en zoveel mogelijk ongedaan te maken. Indien de verontreiniging of aantasting het gevolg is van een ongewoon voorval, worden de maatregelen onverwijld genomen.

7.3.2 Waterwet: bijzondere bepalingen

De Waterwet geeft een aantal bijzondere bepalingen met betrekking tot verontreinigde waterbodems en oevers, die van belang is voor het hoogheemraadschap als waterbodembeheerder. Hieronder zijn die bepalingen uitgewerkt.

Calamiteit - Artikel 5.15 Waterwet

Indien ten gevolge van een ongewoon voorval de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam zodanig is of dreigt te worden verontreinigd of aangetast dat de kwaliteit van die bodem of oever een belemmering vormt voor het bereiken van de gewenste gebiedskwaliteit, neemt de beheerder onverwijld de naar zijn oordeel noodzakelijke maatregelen ten einde de oorzaak van de verontreiniging of aantasting weg te nemen en de verontreiniging of de aantasting en de directe gevolgen daarvan te beperken en zoveel mogelijk ongedaan te maken.

De handreiking beoordelen waterbodems is niet van toepassing op situaties waarin verontreiniging van de waterbodem ontstaat of is ontstaan als gevolg van een calamiteit en snel handelen noodzakelijk is om negatieve milieueffecten te voorkomen. In dergelijke situaties is een beoordeling gebaseerd op de inschatting van de desbetreffende waterbodemexpert.

Onderzoek en beveiliging - Artikel 5.16 Waterwet

- 1. De beheerder kan rechthebbenden ten aanzien van gronden, waarin zich een verontreiniging bevindt die een belemmering kan vormen voor het bereiken van de gewenste gebiedskwaliteit en die zijn gelegen in of deel uitmaken van de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam, bevelen op daarbij aangegeven wijze onderzoek te verrichten naar die verontreiniging.*
- 2. De beheerder kan degene, door wiens handelen een verontreiniging van de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam is veroorzaakt, bevelen op daarbij aangegeven wijze onderzoek te verrichten naar die verontreiniging.*
- 3. De beheerder kan rechthebbenden ten aanzien van gronden, waarin zich een verontreiniging bevindt die een belemmering vormt voor het bereiken van de gewenste gebiedskwaliteit en die zijn gelegen in of deel uitmaken van de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam, bevelen op daarbij aangegeven wijze tijdelijke beveiligingsmaatregelen te treffen.*
- 4. De in het eerste en derde lid bedoelde bevelen worden slechts gegeven aan rechthebbenden ten aanzien van gronden, die zij in gebruik hebben of hebben gehad in de uitoefening van een bedrijf.*

Op basis van artikel 5.16 zijn onderstaande beleidsuitgangspunten vastgesteld ten aanzien van verplichting tot onderzoek en tijdelijke beveiligingsmaatregelen.

- Het hoogheemraadschap zal in situaties waar een verontreinigde waterbodem in eigendom is van een derde (bij uitoefening van een bedrijf) deze verplichten nader onderzoek te doen naar de invloed van deze verontreiniging op de gebiedskwaliteit.
- Ook zal het hoogheemraadschap deze derde (bij uitoefening van een bedrijf) verplichten om tijdelijke beveiligingsmaatregelen te nemen om verdere gevolgen te beperken.
- Het hoogheemraadschap zal degene die een verontreiniging heeft veroorzaakt aan de waterbodem of oever verplichten nader onderzoek te doen.

8. Financiering van waterbodembeheer

Waterbodembeheer kost geld. Hiervoor is financiering nodig. Het voert te ver in dit strategisch beleidsplan om op projectniveau een kostenonderbouwing te geven, maar wel is op een geaggregeerd niveau een meerjarenraming gegeven voor de planperiode en verder tot en met 2020. Verder zijn de beleidsmatige aspecten ten aanzien van financiering van waterbodembeheer uitgewerkt. De uitwerkingen in dit hoofdstuk zijn richtinggevend voor het opstellen van baggerprogramma's na vaststelling van dit plan.

8.1 De opgave in de planperiode en verder

In voorgaande hoofdstukken is beschreven wat het waterbodembeheer allemaal inhoudt. Op basis hiervan is een onderverdeling gemaakt in de opgave die het hoogheemraadschap heeft. Deze verdeling is gebruikt voor de meerjarenraming:

Regulier (onderhouds-) baggeren:

- Baggeren in het landelijke gebied, primair en secundair water
- Baggeren in stedelijke gebieden, primair en secundair water
- Baggeren van het boezemwaterstelsel

Overige taken in het waterbodembeheer:

- Integrale projecten (gebiedsprocessen)
- Baggeren ten behoeve van de KRW
- Beheer van baggerdepots
- Sanering van verontreinigde waterbodems

Naast deze reguliere taken is nog een aantal zaken van invloed op de meerjarenraming in de planperiode:

- Sanering asbesthoudende beschoeiing, eenmalige (meerjarige) inspanning
- Overname onderhoud stedelijk water, zie ook 3.4.4

Hierbij wordt opgemerkt dat het regulier (onderhouds-) baggeren de grootste omvang kent van alle bovenstaande opgaven.

8.2 Meerjarenraming waterbodembeheer

Op basis van de opgaven vermeld in paragraaf 8.1 is een meerjarenraming opgesteld voor het waterbodembeheer. De volgende tabel geeft de meerjarenraming weer.

Type water/werk		Jaartal										Totaal plan periode	Gemiddeld per jaar
		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020		
Landelijk gebied	Primair	1,5	2,1	2,6	2,0	1,4	1,6	1,9	1,5	2,1	2,6	19,3	1,9
	Secundair	0,7	1,1	1,2	1,2	1,2	1,1	0,9	0,7	1,1	1,2	10,4	1,0
Stedelijk gebied	Primair	2,2	3,1	2,4	3,1	2,3	3,4	3,2	3,4	3,3	3,5	29,9	3,0
	Secundair	0,3	1,7	0,6	1,8	0,7	2,1	0,9	2,5	1,0	2,5	14,1	1,4
Boezemwateren		2,8	2,6	3,1	3,0	2,6	2,0	2,9	2,3	1,5	2,3	25,1	2,5
<i>Subtotaal</i>		<i>7,5</i>	<i>10,6</i>	<i>9,9</i>	<i>11,1</i>	<i>8,2</i>	<i>10,2</i>	<i>9,8</i>	<i>10,4</i>	<i>9,0</i>	<i>12,1</i>	<i>98,8</i>	<i>9,9</i>
Integrale projecten		1,0	1,4	3,2	2,6	0,4	0,4	0,4	0,4	0,0	0,0	9,8	1,0
KRW baggeren		0,0	0,0	0,3	0,3	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8	0,1
Asbest-beschoeiing		0,0	0,0	0,1	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	4,3	0,4
Beheer depots		1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	10,0	1,0
Waterbodemb. verontr.		0,0	0,0	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	6,4	0,6
<i>Subtotaal</i>		<i>2,0</i>	<i>2,4</i>	<i>5,4</i>	<i>5,3</i>	<i>3,0</i>	<i>2,8</i>	<i>2,8</i>	<i>2,8</i>	<i>2,4</i>	<i>2,4</i>	<i>31,3</i>	<i>3,1</i>
Totaal		9,5	13,0	15,3	16,4	11,2	13,0	12,6	13,2	11,4	14,5	130,1	13,0

Tabel 1: Meerjarenraming waterbodembeheer, x € 1 miljoen.

De meerjarenraming laat zien dat over een periode van 10 jaar de gemiddelde raming ongeveer € 13 miljoen per jaar is voor het totale waterbodembeheer. Deze raming betreft een schatting op basis van beschikbare informatie en "best guess" aannamen. In *bijlage 2* is nader toegelicht hoe de raming is opgebouwd, en welke aannamen daarbij gebruikt zijn. In deze raming is geen rekening gehouden met inflatie, er is niet geïndexeerd. In 2012 wordt een integraal baggerprogramma opgesteld, daarvoor is deze raming het vertrekpunt. Dan zal opnieuw bepaald worden wat de meerjarenopgave is.

8.3 Baggervoorziening

Het waterbodembeheer wordt door het hoogheemraadschap gefinancierd uit exploitatiegelden.

Voortvloeiend uit de nieuwe waterschapswet is bepaald dat alle baggerwerkzaamheden in principe onderhoudswerkzaamheden betreffen die rechtstreeks ten laste van de exploitatiebegroting en daarmee direct ten laste van de omslag komen.

Het hoogheemraadschap werkt voor het financieren van waterbodembeheer met een voorziening ('Voorziening Baggeren').

Vanuit financieel oogpunt heeft een voorziening als voordeel dat er bij de opstelling van de begroting en meerjarenraming geen kostenschommelingen in de exploitatie ontstaan. Jaarlijks wordt het gemiddeld benodigde budget gedoteerd in de voorziening. Ook wordt voorkomen dat bij de opstelling van de jaarrekening afwijkingen plaatsvinden ten opzichte van de begroting. Bij jaaroverstijgende baggeractiviteiten kan het namelijk voorkomen dat, bijvoorbeeld

vanwege weersomstandigheden, slechts een gedeelte van het voor dat jaar beschikbare budget is aangewend. Het resterende werk wordt dan uitgevoerd in het volgende jaar. Dit leidde er in het verleden toe dat bij het afsluiten van de jaarrekening een overschot werd geconstateerd, terwijl in het volgend jaar een nadeel ontstond. Een voorziening heeft ook als voordeel dat binnen de beschikbare financiële ruimte het uitvoeren van baggerwerken flexibel is. De hoogte van de jaarlijkse dotatie wordt gebaseerd op een meerjarig baggerprogramma. In 2012 wordt een werkinstructie opgesteld over hoe de voorziening moet worden ingezet en gebruikt dient te worden, conform financiële regelgeving.

8.4 Subsidies en medefinanciering

8.4.1 Subsidies

Het hoogheemraadschap streeft naar de optimale inzet van subsidiemogelijkheden voor het waterbodembeheer en zoekt hierbij samenwerking met andere partijen.

In bepaalde gevallen zijn subsidies mogelijk, bijvoorbeeld als naast baggeren een watergang of gebied opnieuw wordt ingericht of als natuurdoelstellingen worden gehaald, dit wordt dan vaak opgepakt als gebiedsproces met een integraal (bagger) project. Ook zijn subsidies mogelijk bij het aanpakken van verontreinigde waterbodems. Kansen voor subsidies worden actief gezocht, maar zullen niet leidend zijn voor de uitvoering van het werk.

8.4.2 Medefinanciering

Waar medefinanciering mogelijk is door andere partijen, wordt daar zoveel mogelijk gebruik van gemaakt. Andersom zal het hoogheemraadschap soms ook aan medefinanciering doen, als dit bijdraagt aan het behalen van zijn doelen.

Het hoogheemraadschap zet in op het principe van 'werk met werk' maken. Dit zal vooral kansrijk zijn in samenwerking met gemeenten en milieudiensten. Als kansen zich voordoen, dan wordt daar op ingezet.

Het hoogheemraadschap stimuleert onderhoudsplichtigen de (secundaire) watergangen te onderhouden. Bijdragen van het hoogheemraadschap kunnen zijn: voorlichting geven, expertise aanbieden en samenwerking zoeken. Daarnaast kunnen vormen van groen-blauwe diensten worden ingezet (zie 6.1).

8.5 Risico's

In het waterbodembeheer is een aantal risico's te benoemen. In deze paragraaf is van de voornaamste risico's aangegeven hoe het hoogheemraadschap hier mee omgaat.

Risico voor het functioneren van het watersysteem bij onvoldoende inspanning op het waterbodembeheer.

Als (jaren lang) onvoldoende zou worden ingezet op waterbodembeheer, dan heeft dat invloed op de onderhoudsstaat van het watersysteem. In extreme gevallen kan de onderhoudsstaat dan het goed functioneren van het systeem in de weg staan, met allerlei gevolgen van dien (wateroverlast, waterkwaliteitsproblemen, botulisme, vissterfte, verlanding, etcetera). Dit risico geeft aan dat (structureel) waterbodembeheer noodzakelijk is, zie ook hoofdstuk 2 over het nut van waterbodembeheer.

Risico op achterstallig onderhoud bij onvoldoende middelen voor uitvoeren van het waterbodembeheer.

Als zich de situatie voordoet dat er minder middelen (geld en personeel) beschikbaar zijn voor het waterbodembeheer dan volgens de gestelde ambities nodig zijn, dan zal er geprioriteerd moeten worden in de verschillende opgaven. Deze situatie heeft een redelijke kans van voorkomen; er zal altijd kritisch gekeken moeten worden naar de inzet van middelen versus ambities.

Voor het prioriteren in de opgaven kan gedacht worden aan de volgende uitgangspunten:

- Prioriteren op basis van functies: baggeren voor de aan- en afvoer heeft de grootste prioriteit. Bijvoorbeeld alleen primaire watergangen baggeren.
- Prioriteren op basis van risico's uitgedrukt in economische schade. Dicht bebouwde (stedelijke) gebieden gaan voor lege (landelijke) gebieden met weinig economische waarde?
- Wat gebeurt er als we niet baggeren, wat zijn de faalkansen?
- Wat is de invloed van het aanpassen (verlengen) van baggercycli?

Als deze situatie zich voordoet dan zal op dat moment besloten moeten worden waar de prioriteiten liggen, dit is een besluit dat door het dagelijks bestuur moet worden genomen.

Risico op schade tijdens uitvoering van onderhoudswerk.

In paragraaf 6.4 is uitgewerkt hoe met dit risico wordt omgegaan.

9. Uitwerking van dit beleidsplan

Vervolgacties

Hieronder is aangegeven welke uitwerkingen nodig zijn om vanuit dit beleidsplan te komen tot implementatie in de uitvoering van het waterbodembeheer.

- In 2012 wordt een integraal baggerprogramma opgesteld waarin een totaal overzicht komt te staan van het baggerwerk in boezemstelsel, landelijk- en stedelijk gebied. Dit programma geeft dan op gedetailleerd niveau informatie over hoeveelheden baggerspecie en bijbehorende kosten.
- Voor het waterbodembeheer is het belangrijk om in beeld te hebben wat de eisen zijn aan de gebiedskwaliteit. In de planperiode wordt de gebiedskwaliteit in kaart gebracht (bijvoorbeeld per peilgebied of stelsel van watergangen). Zie paragraaf 2.2 en 3.2.1.
- Er komt een (interne) werkinstructie over hoe om te gaan met de *Voorziening baggeren*. Bijvoorbeeld over hoe met subsidies en andere inkomsten moet worden omgegaan, maar ook met wijzigingen in werkzaamheden en uitgaven ten opzichte van het baggerprogramma.
- Er komt in 2012 een *Beleidsnotitie Besluit Bodemkwaliteit*, deze zal moeten worden geïmplementeerd; er staan maatregelen in en werkwijzen die in praktijk moeten worden uitgevoerd.

Aandachtspunten

Verder wordt aanbevolen om aandacht te besteden aan onderstaande punten.

- Afslag van oevers (vooral in veenweidegebieden), welk vervolg is nodig, wat voor proeven?
- Implementatie kadernotitie legger; hoe wordt gerealiseerd dat op termijn alle leggers inhoudelijk correct zijn? Hier zit ook een relatie met de vast te stellen gebiedskwaliteit.
- Organisatie van waterbodembeheer binnen HHNK; kan dit beter, rekening houdend met de gewijzigde rol en taken?
- Hoe omgaan met rietzones in het boezemwaterstelsel, zie het *Baggerprogramma Boezemwateren*, Tjshuis Ingenieurs BV, 2009.
- Databeheer: vastleggen resultaten waterbodemonderzoek, nazorgplannen en actuele onderhoudsstaat van watergangen. Het SIKB geeft richtlijnen voor informatiebeheer.

Evaluatie van dit beleidsplan

Het is niet nodig om dit beleidsplan jaarlijks te evalueren, dus op te nemen in de jaarlijkse beleidsevaluatie cyclus (van bijvoorbeeld het WBP4). In plaats hier van wordt voorgesteld dat inhoudelijk betrokken medewerkers continue bekijken of er nieuwe ontwikkelingen zijn die kunnen leiden tot wijzigingen in dit beleidsplan. Per keer moet dan bepaald worden of een tussentijds (bestuurlijk) beleidsstandpunt wordt ingenomen, welke bij actualisatie van dit beleidsplan in 2016 wordt opgenomen, of dat het hele plan op dat moment wordt aangepast. Aan het eind van de planperiode volgt een eindevaluatie van dit beleidsplan.

Bijlagen

Bijlage 1 Wet- en regelgeving

Europese Kaderrichtlijn afvalstoffen (KRA)

Volgens de Europese Kaderrichtlijn Afvalstoffen is alle bagger afval, totdat het nuttig wordt toegepast. Het direct op de kant zetten van baggerspecie wordt gezien als een nuttige toepassing. Indien er sprake is van transport van bagger, wordt de bagger tot het moment van nuttige toepassing, als afval beschouwd. De belangrijkste nationale afvalstoffenwet- en regelgeving die voor het baggerproces relevant is, staat in de Wm, het Besluit Melden en de Regeling Melden. Belangrijk uitgangspunt bij de afvalstoffenwetgeving is ketenverantwoordelijkheid. Dat betekent dat iedere betrokkene verantwoordelijk is voor de hele keten.

Waterschapswet (Wsw)

Het eerste artikel van de Wsw bepaalt dat het hoogheemraadschap een openbaar lichaam is dat de waterstaatkundige verzorging van een bepaald gebied tot doel heeft. Daaronder wordt onder andere verstaan de zorg voor de waterhuishouding. Op grond van deze wet heeft de provincie het hoogheemraadschap via het Reglement van bestuur belast met waterstaatsaangelegenheden, meer specifiek de zorg voor het kwantitatief en kwalitatief oppervlaktewaterbeheer en het vaarwegbeheer (voor zover die zorg niet aan anderen is opgedragen). De uitoefening van deze taken resulteert in een onderhoudsverplichting, die onder meer bestaat uit het (laten) uitvoeren van baggerwerkzaamheden.

Wet milieubeheer (Wm)

Als nuttige toepassing van baggerspecie niet mogelijk is, dan is er sprake van storten. Dan geldt niet het Bbk, maar moet worden voldaan aan de afvalstoffenwetgeving geïntegreerd in de Wm. Storten van baggerspecie is in principe verboden, tenzij het wordt afgevoerd naar een baggerdepot. Voor de aanleg van een depot is een Wm vergunning noodzakelijk. Depots met een inhoud kleiner dan 15000 m³ zijn Wm-vergunningplichtig, de gemeente is bevoegd gezag, voor grotere depots is de provincie bevoegd gezag. Voor depots met een inhoud van meer dan 500.000 m³ is bovendien een Milieu Effect Rapportage (MER) nodig. Tijdelijke baggerdepots (korter dan 3 jaar) zijn toegestaan zonder WM vergunning, bijvoorbeeld een weilanddepot.

Wet op de ruimtelijke ordening (Wro)

Voor een depot dient een locatie te worden gezocht. Indien het niet past binnen het vigerende bestemmingsplan van de desbetreffende gemeente, dan kan de gemeente:

- het bestemmingsplan tijdelijk wijzigen zonder toestemming van GS op basis van artikel 17 Wro (levensduur korter dan vijf jaar);
- het bestemmingsplan aanpassen door middel van een herziening of vrijstelling op basis van artikel 19 Wro. Voor een herziening is goedkeuring door GS vereist. Bij een vrijstelling kan worden volstaan met een verklaring van geen bezwaar van GS.

Activiteitenbesluit

Het Activiteitenbesluit bevat algemene milieuregels voor bedrijven. Bedrijven die vallen onder het regime van het Activiteitenbesluit hebben vaak geen vergunning voor het oprichten of veranderen van een milieu-inrichting nodig. Voor het waterbodembeheer is het activiteitenbesluit vooral relevant bij de exploitatie van baggerdepots. Afhankelijk van de situatie gelden voor lozingen van

depotwater uit baggerspeciedepots veelal de algemene regels uit het activiteitenbesluit of is er een vergunningplicht (o.a. depots < 10.000 m³). Meer informatie over het activiteitenbesluit is te vinden op www.infomil.nl.

Nationaal Bestuursakkoord Water 2011

In het voorjaar van 2011 is het Nationaal Bestuursakkoord Water vernieuwd. Het NBW is een akkoord tussen de betrokken rijkspartijen en de koepelorganisaties IPO, VNG en UvW. Het NBW vloeit voort uit het advies van de commissie Waterbeheer 21e eeuw (WB21) en is opgesteld om samen maatregelen te treffen om Nederland beter te beschermen tegen wateroverlast en watertekort. Het is dus met name gericht op de waterkwantiteitsproblematiek. De organisatie van het NBW en de KRW zijn geïntegreerd in het landelijk bestuurlijk Nationaal Water Overleg (NWO). Binnen deze organisatiestructuur wordt de waterbodem integraal meegenomen als maatregel voor het op orde krijgen en houden van het watersysteem, zowel kwalitatief als kwantitatief.

Minimum Verwerkingsstandaard (MVS)

De MVS voor baggerspecie houdt in dat baggerspecie met een zandgehalte groter dan of gelijk aan 60% in beginsel verwerkt dient te worden en daarom niet mag worden gestort. Stort van baggerspecie met een zandgehalte groter dan of gelijk aan 60% is alleen toegestaan als aangetoond is dat bij gebruik van een eenvoudige zandscheidingstechniek geen product kan of mag worden afgescheiden dat onder de criteria van het Bouwstoffenbesluit kan worden toegepast. De MVS wordt vastgelegd in de vergunningen op grond van de Wet milieubeheer (Wm) voor de (baggerspecie)stortplaatsen. Zie voor een evaluatie van deze regeling: <http://www.agentschapnl.nl/onderwerp/implementatie-en-uitvoering-minimum-verwerkingsstandaard-mvs-baggerspecie>

Bijlage 2 Onderbouwing meerjarenraming

In 2010 heeft Ingenieursbureau Tjihuis een inventarisatie gedaan naar de baggeropgaven in de periode 2011 – 2020. Zij hebben op basis van beheergegevens en bestaande programma's een totaal overzicht gemaakt van te verwachten hoeveelheden en kosten per jaar. Dit rapport en onderliggende berekeningen zijn het vertrekpunt geweest van de meerjarenraming van dit beleidsplan. De gebruikte informatie en aannames in dit rapport zijn nader bekeken, en waar mogelijk verder aangescherpt. Onderstaand zijn gebruikte gegevens en aannames toegelicht, in overeenstemming met de opbouw van de meerjarenraming.

Baggeren in landelijk gebied

- Voor de hoeveelheden van te baggeren watergangen is gebruik gemaakt van het rekenmodel behorende bij het rapport van Tjihuis (2010). Daarbij is de baggeraanwas in landelijk gebied aangepast als volgt: zand 0,87cm per jaar, klei 1,58 cm per jaar en veen 1,5 cm per jaar. Dit is gedaan op basis van een beheerderoordeel, meetgegevens en analyses van Tjihuis. Besloten is om niet handmatig de cijfers zo aan te passen dat veen de grootste aanwas geeft, aangezien de analyse van onderhoudsgegevens iets anders laat zien. Bij de uitwerking van het baggerprogramma moet de aanwas nog eens nader worden bekeken.
- Vervolgens is de aanname gedaan dat in het landelijk gebied de baggerspecie 90% verspreidbaar is en 10% niet of nooit verspreidbaar. In de praktijk was het percentage nooit verspreidbaar ongeveer 5%, maar door de nieuwe normen (Bbk) zal in eerste instantie de hoeveelheid niet verspreidbaar gaan toenemen. Toch wordt ook verwacht dat de komende jaren met de ontwikkeling van gebiedsspecifiek beleid de verspreiding van baggerspecie op de kant juist kan gaan toenemen.
- Vervolgens is de aanname gedaan dat dus 90% op de kant wordt verspreid. 7% gaat naar eigen depots en 3% wordt gezien als nooit verspreidbaar (ernstig verontreinigd), dit gaat naar een extern depot (Nauerna). De hoeveelheden zijn daarmee verdeeld in 3 categorieën van verwerking, daaraan zijn de volgende eenheidsprijzen gekoppeld:
  - Verwerking op de kant: € 3 per m³
  - Verwerking in eigen depot: € 14 per m³ (*exclusief beheerkosten, zie verder op*)
  - Verwerking in extern depot: € 41,50 per m³

Baggeren in stedelijk gebied

- Voor de hoeveelheden van te baggeren watergangen is gebruik gemaakt van het rekenmodel behorende bij het rapport van Tjihuis (2010).
- Vervolgens is de aanname gedaan dat (voor het grootste deel) in het stedelijk gebied de baggerspecie voor 95% naar een eigen depot gaat (dit is zowel verspreidbare als niet verspreidbare specie) en 5% is nooit verspreidbaar, dit gaat naar een extern depot (Nauerna). De hoeveelheden zijn daarmee verdeeld in 2 categorieën van verwerking, daaraan zijn de volgende eenheidsprijzen gekoppeld:
  - Verwerking in eigen depot: 14 euro per kuub
  - Verwerking in extern depot: 41,50 euro per kuub
- Overname onderhoud van stedelijk water van gemeenten is rekening meegehouden, conform rapport Tjihuis, met een aanpassing voor gemeente Langedijk en Alkmaar.

Baggeren boezemstelsel

Hiervoor is gebruik gemaakt van het in 2009 opgestelde baggerprogramma boezemstelsel. Hierbij is een aanpassing gedaan in de baggeraanwas; deze is verlaagd naar 1 cm per jaar.

Integrale projecten

De meest actuele planning voor werk in integrale projecten is gebruikt, rekening is gehouden met overlap met regulier onderhoudswerk in de betreffende gebieden (die overlap is er uit gehaald). De piek in de uitgaven zit in 2013 en 2014, dit is terug te zien in de totale raming.

Overige posten

- Voor KW baggeren is uitgegaan van een uitgave van 8 ton in de periode 2013-2015.
- Voor sanering asbesthoudende beschoeiing is 4,3 miljoen euro aangehouden, als totale eenmalige opgave, conform de uitgangspunten van het bestuursvoorstel over asbesthoudende oeverbescherming, uit 2008.
- De beheerkosten van de baggerdepots zijn gesteld op 1 miljoen euro per jaar, zoals in de praktijk ongeveer wordt uitgegeven. Daarnaast is in de eenheidsprijzen voor verwerking van bagger in depots de kostprijs opgenomen voor verwerking.
- Kosten voor sanering van verontreinigde waterbodems is geraamd op 800.000 euro per jaar vanaf 2013, deze schatting is gebaseerd op een inventarisatie van verontreinigde waterbodems in het beheergebied (*Inventarisatie Spoedlocaties Waterbodems*, 2011). Tijdens het opstellen van het integrale baggerprogramma zal deze raming nader moeten worden onderbouwd.
- Extra kosten voor een (eventueel) aangepaste vergoedingsregeling zijn niet meegenomen.

Begrippenlijst

Aangeland	Degene die krachtens eigendom, bezit of beperkt recht het genot heeft van een aan een watergang grenzend perceel.
Afvalwaterzuiveringsinrichting (AWZI)	Het totaal van de grond, gebouwen en apparatuur voor de zuivering van afvalwater, rioolwater.
Afvoer	De hoeveelheid water die per tijdseenheid uit een gebied stroomt.
Afvoercapaciteit	De hoogste afvoer die onder bepaalde omstandigheden een waterloop of kunstwerk kan passeren, meestal uitgedrukt in kubieke meters per seconde.
Beheersgebied	Het gebied waarover de waterbeheerder (bijvoorbeeld het hoogheemraadschap) het beheer voert.
Functie	Een vorm van grondgebruik of een activiteit, die vanuit economisch of ecologisch belang afhankelijk is van - en specifieke eisen stelt aan water (voorbeeld landbouw, recreatie, natuur, scheepvaart, stedelijk gebied).
Gebiedskwaliteit	De gebiedskwaliteit wordt vastgesteld per gebied (bijvoorbeeld per peilvak of stelsel van watergangen). Het omvat de chemische kwaliteit van water en bodem, en de ecologische kwaliteit van het watersysteem. Ook de kwaliteitselementen in verband met de waterveiligheid en de gebruiksfuncties die het watersysteem vervult (bijvoorbeeld de inrichting van de oever, of de diepgang in verband met de scheepvaart) horen erbij.
Keur	Verordening waarin regels worden gesteld inzake het beheer, gebruik en onderhoud van (waterschaps)werken.
Legger	Beschrijving van de onderhoudsverplichtingen en onderhoudsplichtigen voor zowel de primaire als secundaire wateren.
Onderhoudsplicht	De verplichting van de aangelande om de watergang op een volgens de keur en legger voorgeschreven wijze te onderhouden.
Ontvangstplicht	De verplichting om als aanliggend perceel plantmateriaal of baggerspecie uit de watergang te ontvangen.

Pagina
45

Datum
13 maart 2012

Overstort	Voorziening die bij regenval het teveel aan rioolwater (hemelwater al dan niet vermengd met afvalwater) dat niet in het rioolstelsel kan worden geborgen, loost in een bergingsvijver, bergbezinkbassin of op het oppervlaktewater. Dit principe wordt overstorten genoemd.
Schouw	Periodieke inspectie (bijvoorbeeld voorjaarsschouw, najaarschouw of dijkschouw) op naleving van de verplichting van de aangelande om de schouwsloot of waterkering op een volgens de keur voorgeschreven wijze te onderhouden.
Baggerspecie	Baggerspecie is materiaal dat is vrijgekomen uit de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam en dat bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter en organische stof in een verhouding en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen, alsmede van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 millimeter (Art. 1 Bbk)
Waterbodem	Bodem die permanent, danwel met een zekere regelmaat, danwel onder bijzondere omstandigheden met oppervlaktewater is bedekt. De waterbodem vormt de verbinding tussen het oppervlaktewater en de bodem.
Watergang	De oppervlaktewateren die dienen voor de afvoer of aanvoer of berging van water, de boven water gelegen taluds, alsmede de oeverstroken die geacht worden met het water een eenheid te vormen daaronder begrepen; zij worden in de legger naar mate van hun belang onderscheiden in primaire en secundaire watergangen.
Watersysteem	Een samenhangend en functionerend systeem, opgebouwd uit verschillende systeemcomponenten en alle bijbehorende fysische, chemische en biologische kenmerken en processen. De activiteiten waarbij rekening gehouden wordt met het watersysteem wordt watersysteembenadering genoemd.

Afkortingen

Bbk	Besluit Bodemkwaliteit, toelichting zie H3.2.
Bbi	Besluit lozen buiten inrichtingen, toelichting zie H3.2.
BRL OCE	Beoordelingsrichtlijn Opsporing Conventionele Explosieven. Geeft een procedure waarmee opsporing gecertificeerd kan worden uitgevoerd.
BRTN	Beleidsvisie Recreatietoervaart Nederland, zie H3.3.
CAR verzekering	Construction All Risks verzekering. Verzekering waarmee de aannemer die het werk uitvoert verzekerd is tegen schade ontstaan tijdens het werk.
CEMT-klasse	De binnen- of rivierscheepvaart is in Europa opgedeeld in CEMT-classes om de afmetingen van vaarwegen in West-Europa op elkaar af te stemmen. De klasse-indeling is bepaald door de Conférence Européenne des Ministres de Transport (vandaar de term CEMT-klasse).
Ffw	Flora en faunawet, toelichting zie H3.2.
ILG	Investeringsbudget Landelijk Gebied: dit is een overkoepelende subsidieregeling voor de inrichting van het landelijk gebied. De provincie Noord-Holland stelt geld ter beschikking voor projecten op het gebied van natuur, landbouw, recreatie, landschap, bodem, water en sociaaleconomische vitalisering van het landelijk gebied.
IPO	Interprovinciaal Overleg. Koepelorganisatie van de twaalf provincies. Het IPO is op allerlei terreinen actief zoals sociaal beleid, landelijk gebied, milieu, ruimtelijke ordening en mobiliteit.
KRA	Kaderrichtlijn Afvalstoffen, toelichting zie H3.2.
KRW	Kaderrichtlijn Water, toelichting zie H3.2.
NBW	Nationaal bestuursakkoord water, toelichting zie H3.2.
NGE	Niet gesprongen explosieven
UvW	Unie van Waterschappen

Pagina
47

Datum
13 maart 2012

VNG	Vereniging van Nederlandse gemeenten, koepelorganisatie.
Wbb	Wet Bodembescherming, deze wet is grotendeels verouderd; is overgegaan is het Besluit Bodemkwaliteit. Voor waterbodemonverontreinigingen is deze wet wel nog relevant, zie H7.2.
WBP4	Waterbeheersplan 4, het huidige waterbeheersplan 2010 – 2015
Wm	Wet Milieubeheer
Wro	Wet op de Ruimtelijke ordening

Bronnen

Rijkoverheid

Handreiking Besluit Bodemkwaliteit, Bodem+ Senter Novem, 2008.

Handreiking Beoordelen Waterbodemkwaliteit, RWS Waterdienst, 2010.

<http://www.infomil.nl/>

Informatie van Agentschap NL over nationale wet- en regelgeving in het waterbodembeheer.

<http://wetten.overheid.nl/zoeken/>

Rijksoverheid website met teksten van nationale wetgeving (o.a. Waterwet, Bbk, Wm, etc.)

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Bestuursvoorstel Aanpak sanering asbesthoudende oeverbescherming, 2 september 2008 (nr. 08.22195).

Notitie Samenwerken: eerst denken dan doen, 2011.

Waterbeheersplan 2010 – 2015, uit 2009.

Nota methoden en technieken (2007)

Waterlopenbeheersplan (2010).

Overige

Afweging gebiedsspecifiek beleid Besluit Bodemkwaliteit, Tauw BV, 2011.

Baggerprogramma Boezemwateren, Tjhuis Ingenieurs BV, 2009.

Beleidsnotitie Besluit Bodemkwaliteit, Tauw BV, 2011.

Inventarisatie baggerwerkzaamheden 2011 – 2020, Tjhuis Ingenieurs BV, 2010.

Inventarisatie Spoedlocaties Waterbodems, Tauw BV, 2011 (conceptversie)

Meerjaren baggerbeleidsplan 2010, Waterschap Rivierenland, 2010.

Waterbodembeleidsplan 2011-2016, Waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's, 2011.

www.sikb.nl

Informatie over kwaliteit en certificering in het waterbeheer (o.a. kwalibo).